

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник Міністра
молоді та спорту України

Людмила ПАНЧЕНКО

12 жовтня 2022

ПРАВИЛА
спортивних змагань
з боротьби вільної та боротьби греко-римської

ЗМІСТ

Розділ I. Загальні положення	4
Розділ II. Програма, ранг і характер змагань	5
Глава 1. Ранг і характер змагань	5
Глава 2. Організація змагань	5
Глава 3. Положення (регламент) про змагання	5
Глава 4. Організаційні засади проведення змагань	6
Глава 5. Учасники, представники та тренери команд	7
Пункт 1. Допуск учасників до змагань	7
Пункт 2. Учасники змагань	7
Пункт 3. Допуск до змагань	8
Пункт 4. Вагові категорії	9
Пункт 5. Обов'язки і права учасників	9
Пункт 6. Склад і представники команд	10
Глава 6. Суддівська колегія та технічний делегат АСБУ на всеукраїнських змаганнях	10
Пункт 1. Головна суддівська колегія	10
Пункт 2. Суддівська колегія	11
Пункт 3. Головний суддя	11
Пункт 4. Заступник головного судді	12
Пункт 5. Головний секретар	12
Пункт 6. Лікар змагань	12
Пункт 7. Технічний делегат	14
Пункт 8. Апеляційне журі	15
Розділ III. Вимоги до проведення змагань	15
Глава 1. Матеріально-технічне забезпечення місця проведення змагань, спеціальна форма спортсменів	15
Пункт 1. Борцівський килим	15
Пункт 2. Подіум	16
Пункт 3. Відеообладнання змагань	16
Пункт 4. Форма одягу учасників, екіпіровка	16
Глава 2. Змагання	17
Пункт 1. Система та методи проведення змагань	17
Пункт 2. Процедура жеребкування та складання пар учасників	18
Пункт 3. Підсумкова класифікація	21
Пункт 4. Програма змагань	24
Пункт 5. Церемонія нагородження переможців	24
Глава 3. Процедура проведення змагань	25
Пункт 1. Зважування	25
Пункт 2. Стартовий протокол	25
Пункт 3. Вибування зі змагань	26
Глава 4. Суддівський корпус	27

	Пункт 1. Суддівська бригада	27
	Пункт 2. Форма одягу суддів	28
	Пункт 3. Арбітр (рефері)	29
	Пункт 4. Боковий суддя	30
	Пункт 5. Керівник килима	31
	Пункт 6. Санкції до членів суддівського корпусу	32
	Глава 5. Сутичка	32
	Пункт 1. Тривалість сутички	32
	Пункт 2. Виклик учасників	32
	Пункт 3. Фінальні поєдинки	33
	Пункт 4. Початок сутички (старт)	33
	Пункт 5. Зупинка та продовження сутички	33
	Пункт 6. Закінчення сутички	35
	Пункт 7. Види перемог	35
	Пункт 8. Тренер	37
	Пункт 9. Протест	38
	Пункт 10. Оцінка технічних дій	39
	Глава 6. Процедура прийняття та оголошення рішень	44
	Глава 7. Пасивна боротьба	45
	Пункт 1. Зона пасивності	46
	Пункт 2. Боротьба з пасивним веденням сутички (в боротьбі греко-римській та боротьбі вільній)	47
	Глава 8. Заборони і заборонені прийоми	50
	Пункт 1. Основні заборони	50
	Пункт 2. Ухилення від захватів	51
	Пункт 3. Втеча з килима	52
	Пункт 4. Заборонені прийоми та дії	52
	Пункт 5. Дії, що впливають на результат сутички	54
	Додатки	56

I. Загальні положення

1. Ці Правила визначають основні засади організації та проведення спортивних змагань з боротьби вільної та боротьби греко-римської.

2. Мета цих Правил полягає в тому, щоб справедливо і чітко вирішити всі питання, що стосуються змагань зі спортивної боротьби усіх рівнів на території України.

3. Ці Правила розроблені з урахуванням Правил боротьби Об'єднаного Світу Боротьби (UWW).

4. Вимоги цих Правил не поширюються на організацію та проведення міжнародних змагань з боротьби вільної та боротьби греко-римської.

5. Ці Правила є обов'язковими для всіх організацій, що проводять офіційні змагання з боротьби вільної та боротьби греко-римської на території України. Всі офіційні особи (представники команд, тренери, спортсмени, судді), які беруть участь у змаганнях, зобов'язані дотримуватися цих Правил.

Абревіатури, що вживаються у цих Правилах, мають такі значення:

АСБУ – Всеукраїнська громадська організація "Асоціація спортивної боротьби України";

UWW – Об'єднаний Світ Боротьби.

Інші терміни, що використовуються у цих Правилах, вживаються у значеннях, наведених у Законі України "Про фізичну культуру і спорт".

6. Антидопінговий контроль спортсменів, які беруть участь у змаганнях, здійснюється відповідно до Всесвітнього антидопінгового кодексу та Закону України "Про антидопінговий контроль у спорті", що визначає правові та організаційні засади здійснення антидопінгового контролю в Україні. Використовувати допінг заборонено для спортсменів, які беруть участь у змаганнях. Результати спортсменів, які вживали заборонені препарати, анулюються, а самі спортсмени – дискваліфікуються.

7. Порядок організації і проведення офіційних спортивних змагань здійснюються відповідно до Положення про порядок організації і проведення офіційних спортивних змагань і навчально-тренувальних зборів та порядок матеріального забезпечення їх учасників, затвердженого наказом Міністерства молоді та спорту України від 09.02.2018 № 617, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 03 березня 2018 р. за № 264/31716 (зі змінами).

8. Будь-які ситуації, що не відображені в цих Правилах, трактуються відповідно до Правил боротьби Об'єднаного Світу Боротьби (UWW).

9. Спортивні змагання з боротьби вільної та боротьби греко-римської проводяться з метою:

розвитку і популяризації боротьби вільної та боротьби греко-римської в Україні;

визначення кращих спортсменів, команд, клубів, адміністративно-територіальних одиниць, фізкультурно-спортивних товариств (далі – ФСТ), що культивують боротьбу вільну (чоловіки, жінки) та греко-римську;

підвищення спортивної майстерності;

визначення кандидатів для формування збірних команд клубів, адміністративно-територіальних одиниць, ФСТ, збірних команд України; поліпшення методів та практики суддівства змагань з боротьби вільної (чоловіки, жінки) та боротьби греко-римської; обміну досвідом, знаннями та інформацією.

II. Програма, ранг і характер змагань

1. Ранг і характер змагань

Ранг змагання, порядок, умови та вимоги, необхідні для присвоєння спортсменам спортивних звань, визначаються відповідно до Положення про Єдину спортивну класифікацію України, затвердженого наказом Міністерства молоді та спорту України від 11 жовтня 2013 року № 582, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 04 листопада 2013 року за № 1861/24393 (зі змінами). Це Положення визначає, що за характером змагання поділяються на:

особисті – змагання, в яких визначаються лише місця окремих учасників у кожній ваговій категорії;

командні – змагання, в яких визначаються лише місця кожної команди;

особисто-командні – змагання, в яких визначаються місця як окремих учасників, так і команд.

Характер змагань визначається Положенням проведення відповідного змагання з боротьби вільної та боротьби греко-римської (далі – Положення).

2. Організація змагань

Змагання проводяться згідно з цими Правилами та положеннями про змагання.

Організація, що проводить змагання, зобов'язана:

створити організаційний комітет з підготовки та проведення змагань;

розробити та затвердити Положення про змагання;

сформувати та затвердити головну суддівську колегію;

вирішити питання матеріально-технічного та медичного забезпечення змагань;

організувати розміщення, харчування, перевезення учасників, представників і суддів та роботу обслуговуючого персоналу;

підготувати місце проведення змагань.

3. Положення (регламент) про змагання

Спортивні змагання з боротьби вільної та боротьби греко-римської проводяться відповідно до положення (регламенту) проведення відповідного змагання з боротьби вільної та боротьби греко-римської (далі – Положення), що затверджується організатором не пізніше ніж за два місяці до початку його проведення.

До Положення можуть бути внесені зміни. Зміни та доповнення до Положення має право вносити виключно організація, що його затвердила.

Про зміни до Положення мають бути поінформовані організації, що беруть участь у змаганні, не пізніше ніж за 1 (один) місяць при проведенні офіційних всеукраїнських змагань.

Положення складається згідно з вимогами до змісту положення (регламенту) про офіційні фізкультурно-оздоровчі заходи або спортивні змагання, затвердженого наказом Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 06 серпня 2010 року № 2659, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 01 вересня 2010 року за № 766/18061.

Положення є основним керівним документом для суддівської колегії та учасників змагань.

Положення є документом, що визначає умови проведення змагань, їх правове оформлення. Положення не має суперечити цим Правилам.

Положення про районні та міські змагання надсилається не пізніше ніж за 1 (один) місяць до їх проведення; про зональні, національні змагання – не пізніше ніж за 2 (два) місяці до їх проведення.

Положення має містити такі розділи:

- цілі і завдання заходу;
- строки і місце проведення заходу;
- організація та керівництво проведенням заходу;
- учасники заходу;
- характер заходу (змагання особисті, командні, особисто-командні);
- програма проведення змагань;
- безпека та підготовка місць для проведення заходу;
- умови визначення першості та нагородження переможців і призерів;
- умови фінансування заходу та матеріального забезпечення учасників;
- строки та порядок подання заявок на участь у заході;
- інші умови, що забезпечують якісне проведення конкретного заходу.

Пункти Положення мають бути конкретними та не допускати різного тлумачення.

4. Організаційні засади проведення змагань

Змагання з боротьби вільної та боротьби греко-римської проводяться як у приміщеннях, так і на відкритому повітрі.

Місце проведення змагань має відповідати санітарно-гігієнічним вимогам, мати додаткові приміщення для інвентарю й обладнання та:

- кімнату для проведення реєстрації;
- кімнату для проведення зважування;
- кімнату для проведення жеребкування та суддівської наради;
- кімнату для суддів та секретаріату;
- місця для суддів, учасників, медичного персоналу, представників преси та глядачів;
- оргтехніку (принтер, ксерокс) для роботи секретаріату.

Коефіцієнт природного освітлення залу має бути не менш 166, штучне освітлення – не менш 600 лк.

Під час проведення змагань у приміщенні оптимальна температура від $+ 15^{\circ}$ до $+ 25^{\circ}$, вологість повітря не нижче 60 %.

Вентиляція має забезпечувати триразовий за годину обмін повітря.

Під час проведення змагань на відкритому повітрі оптимальна температура від $+ 20^{\circ}$ до 26° .

Місце проведення сутичок має бути захищене від прямих сонячних променів.

5. Учасники, представники та тренери команд

1. Допуск учасників до змагань

До участі у змаганнях допускаються особи, які заявлені представником (тренером), та пройшли медичний огляд не раніше ніж за 5 (п'ять) днів до початку змагань.

Допуск до змагань здійснюється відповідно до заявки, що підписана керівником, представником команди та завірена печаткою організації, що відряджає команду на змагання. У заявці має бути віза лікаря про допуск до цих змагань, завірена печаткою та спеціальним штампом медичної установи, та особистим підписом лікаря.

Заявки на участь у змаганнях, порядок їх подання, форма, терміни визначаються Положенням про змагання.

2. Учасники змагань

Учасники змагань з боротьби вільної та боротьби греко-римської поділяються на вікові групи.

Боротьба вільна (чоловіки):

U13 — 12-13 років (з 11 років з дозволу батьків/опікунів);

U15 — 14-15 років (з 13 років з дозволу батьків/опікунів);

U16 — 15-16 років (з 14 років з дозволу батьків/опікунів);

U17 — 16-17 років (з 15 років з дозволу батьків/опікунів);

U20 — 18-20 років (з 17 років з дозволу батьків/опікунів);

Seniors U23 — 19-23 роки (з 18 років з дозволу батьків/опікунів);

Seniors — 20 років і старші;

ветерани: 35 років і старші.

Боротьба вільна (жінки):

U13 — 12-13 років (з 11 років з дозволу батьків/опікунів);

U15 — 14-15 років (з 13 років з дозволу батьків/опікунів);

U16 — 15-16 років (з 14 років з дозволу батьків/опікунів);

U17 — 16-17 років (з 15 років з дозволу батьків/опікунів);

U20 — 18-20 років (з 17 років з дозволу батьків/опікунів);

Seniors U23 — 19-23 роки (з 18 років з дозволу батьків/опікунів);
Seniors — 20 років і старші;
 ветерани: 35 років і старші.

Боротьба греко-римська (чоловіки):

U13 — 12-13 років (з 11 років з дозволу батьків/опікунів);

U15 — 14-15 років (з 13 років з дозволу батьків/опікунів);

U16 — 15-16 років (з 14 років з дозволу батьків/опікунів);

U17 — 16-17 років (з 15 років з дозволу батьків/опікунів);

U20 — 18-20 років (з 17 років з дозволу батьків/опікунів);

Seniors U23 — 19-23 роки (з 18 років з дозволу батьків/опікунів);

Seniors — 20 років і старші;

ветерани: 35 років і старші.

Спортсмени вікової групи U20 допускаються до участі у змаганнях серед дорослих (seniors), крім тих, яким у поточному році виповнилося або виповнюється 17 років. Якщо на дату проведення змагань спортсмену не виповнилося 18 років, він допускається до змагань за погодженням батьків та допуску лікаря.

Вік контролюється на всіх чемпіонатах та змаганнях під час процедури акредитації.

Для спортсменів вікової групи **Seniors U23** на змаганнях діють правила та вагові категорії як для спортсменів вікової групи "дорослі".

Вікові межі для учасників змагань встановлені на рік, а не на день народження, коли проводиться спортивний захід, і учасники повинні бути віком, наприклад, між 16-ти і 17-ти роками. За цим же принципом визначаються вікові межі для всіх вікових груп.

Роз'яснення:

у разі, якщо чемпіонат України серед спортсменів 2001-2002 років народження (U17) проводився 22 лютого 2018 року, у ньому мали право брати участь ті, хто народився між 01 січня 2001 року і 31 грудня 2002 року (спортсмени 2003 року народження мали право брати участь у змаганнях за згодою батьків/опікунів та допуску лікаря).

3. Допуск до змагань

Допуск до змагань здійснюється мандатною комісією, яку затверджує організація, що проводить ці змагання. До мандатної комісії входять: представник цієї організації, головний суддя і його заступник, головний секретар, головний лікар змагань та члени комісії.

Мандатна комісія перевіряє правильність заповнення заявок, відповідність інших необхідних документів згідно з вимогами положення про змагання,

наявність медичного допуску учасника до цих змагань та закінчує свою роботу до початку жеребкування.

У разі втрати статусу учасника змагань на мандатній комісії, спортсмен не вноситься до протоколу зважування (невідповідність віку учасників, відсутній медичний допуск або документ, що засвідчує особу тощо).

Положенням про змагання може бути передбачено, що спортсмен має право брати участь у змаганнях при наявності страхового свідоцтва (поліса, сертифіката), передбаченого Законом України "Про страхування".

4. Вагові категорії

Учасники змагань розподіляються на вагові категорії згідно з додатком 3.

Кожен спортсмен бере участь у змаганнях з особистої волі й під свою відповідальність та допускається до змагань тільки в одній ваговій категорії, що відповідає його вазі в момент офіційного зважування, та в тій вазі, у котрій він пройшов процедуру жеребкування.

Для ветеранів від 35 років і старше змагання проводяться згідно з програмою, зі специфічними категоріями і регламентом, встановленим Положенням про проведення змагань.

5. Обов'язки і права учасників

Учасник зобов'язаний:

- знати і дотримуватись цих Правил та положення про змагання;
- виконувати всі вимоги суддів та представника команди;
- повідомити суддівську колегію та обов'язково лікаря змагань про неможливість продовжувати змагання через будь-які причини, або зробити це через свого представника;
- негайно з'явитися на поєдинок за викликом суддівської колегії;
- суворо дотримуватись правил початку та кінця поєдинку;
- під час змагань мати відповідний спортивний одяг;
- бути ввічливим і коректним у ставленні до всіх учасників, суддів та осіб, які проводять і обслуговують змагання;
- мати охайний зовнішній вигляд.

Учасник має право:

- звертатися до суддівської колегії через представника своєї команди;
- до початку зважування проводити контроль своєї маси тіла на вагах офіційного зважування;
- опротестувати оцінки суддівської бригади (протест, челендж).

6. Склад і представники команд

Кількісний склад команд визначається організаторами змагань відповідно до категорії змагань (положення про змагання).

Кожна команда-учасник змагань, якщо це передбачено положенням, має свого представника, який є керівником команди і посередником між суддівською колегією та учасниками, заявленими організацією.

Якщо команда не має спеціального представника, то його обов'язки виконує тренер команди.

Представник забезпечує дисципліну учасників своєї команди як на змаганнях, так і в місцях їх розміщення, харчування, та забезпечує вчасну явку учасників.

Представник або тренер присутні на жеребкуванні, на нарадах суддівської колегії, якщо їх проводять спільно з представниками.

Заяви, звернення до делегата змагань (головного судді змагань) подаються представником команди у письмовому вигляді. Вони мають бути обґрунтованими та мати посилання на пункти цих Правил.

Представникові, тренеру команди забороняється втручатися у роботу суддів та осіб, які проводять змагання.

За грубі порушення дисципліни та некоректну поведінку тренер або представник команди можуть отримати червону картку та бути відсторонені від змагань з подальшим повідомленням до організації, що направила його на змагання.

Кожна команда-учасниця у складі 4-х і більше спортсменів має заявити до участі у змаганнях суддю.

6. Суддівська колегія та технічний делегат АСБУ на всеукраїнських змаганнях

1. Головна суддівська колегія

До головної суддівської колегії входять:

головний суддя;

технічний делегат;

головний секретар;

представник організатора змагань.

Головними суддями та їхніми заступниками на всеукраїнських змаганнях можуть бути судді, які мають суддівську категорію не нижче національної.

Технічними делегатами призначаються судді виключно міжнародної категорії.

Склад суддівської колегії призначається АСБУ та затверджується організацією, що проводить змагання.

2. Суддівська колегія

Під час проведення змагань суддівська колегія складається з суддів, які в цілому обслуговують змагання (головний суддя, технічний делегат змагань, головний секретар, лікар та суддя-інформатор) та суддів, безпосередньо обслуговуючих сутички (керівники килимів, арбітри, бокові судді, судді-секундометристи та судді-оператори). Якщо змагання проводитимуться на одному килимі, то мінімальна кількість суддівської колегії для нормального проведення змагань має бути 15 осіб: 5 суддів – обслуговуючих змагання в цілому та 10 (дві бригади) суддів безпосередньо обслуговуючих сутички. Якщо для проведення змагань використовується більше як один килим, мінімальна кількість суддів зростає по 10 суддів на кожний наступний килим (дві бригади на килим). Фактична ж кількість суддівського корпусу змагань буде більшою, тому що організатор змагань не має права ігнорувати правило, що команда у складі більше ніж чотири особи повинна заявити суддю на змагання, а також команда має право заявити стільки суддів, скільки килимів використовується для проведення змагань.

До суддівської колегії входять:

- члени головної суддівської колегії;
- заступники головного судді;
- керівники суддівських бригад кожного килима;
- арбітри;
- бокові судді;
- секретарі;
- судді при учасниках;
- судді при табло (судді-секундометристи);
- судді-оператори;
- суддя-інформатор;
- лікарі;
- комендант змагань.

3. Головний суддя

Головний суддя забезпечує підготовку та проведення змагань.

Обов'язки головного судді:

- перевірити придатність приміщення, спортивного обладнання та інвентарю, необхідну документацію на відповідність цим Правилам;

- керувати проведенням змагань у відповідно до цих Правил та положення про змагання;

- проводити засідання суддівської колегії разом з технічним делегатом перед початком змагань, а також у тих випадках, коли це необхідно під час змагань;

- здати звіт та протоколи за своїм підписом і підписом головного секретаря в організацію, що проводила змагання, не пізніше ніж через три дні після їх закінчення.

Права головного судді:

зупинити або перенести змагання, якщо до їх початку місце проведення змагання, спортивне обладнання та інвентар виявляться незадовільними;

зробити тимчасову перерву або призупинити змагання в разі несприятливих метеорологічних умов чи з будь-яких інших причин, що заважають нормальному проведенню змагань;

внести зміни до програми та розкладу змагань, якщо в цьому є необхідність;

відсторонити представників, тренерів, які допустили грубість і почали сперечатися з суддями.

4. Заступник головного судді

Разом з головним суддею та секретарем керує змаганнями та забезпечує їхнє проведення.

Якщо змагання відбуваються на двох килимах і більше, то обов'язки головного судді на кожному килимі можуть виконувати його заступники.

За відсутності головного судді на змаганнях його обов'язки виконує заступник головного судді.

5. Головний секретар

Головний секретар веде протоколи засідань мандатної комісії, суддівської колегії, проводить жеребкування, складає протокол зустрічей за колами і графіки змагань, оформляє розпорядження і рішення головного судді, приймає заяви, реєструє їх і передає головному судді, веде всю суддівську документацію, керує роботою секретаріату, з дозволу головного судді надає інформацію інформатору, представникам і кореспондентам.

Надає головному судді результати для підсумкового звіту.

6. Лікар змагань

Організатор змагань зобов'язаний забезпечити медичне обслуговування, що включає медичний контроль перед зважуванням і надання допомоги під час сутичок. У першу чергу медичну допомогу повинен надавати тільки офіційний лікар змагань. Якщо йому потрібна допомога, він може залучити до надання допомоги лікаря команди або тренера спортсмена.

Офіційний лікар змагань може зупинити сутичку в будь-який момент, якщо він вважає, що борець не може далі продовжувати сутичку. Борець не має права йти з килима, крім випадку, коли у нього серйозна травма і його треба відвезти до лікарні. Якщо спортсмен травмувався, арбітр повинен негайно залучити лікаря, якщо травма не підтверджується лікарем, арбітр повинен застосувати санкції до симулянта, узгодивши покарання з керівником килима.

Якщо борець отримав очевидну травму, у лікаря є певний час на надання допомоги і прийняття рішення, чи може борець продовжувати сутичку.

Під час однієї сутички на зупинку кровотечі спортсмену відводиться 4 хвилини. Якщо зупинити кровотечу за цей час не вдасться, борцю присуджується поразка.

Якщо спортсмен травмувався та не може продовжувати сутичку, йому присуджується поразка у зв'язку з травмою (висновок щодо травми підтверджується лікарем змагань). Цей спортсмен не зобов'язаний проходити друге зважування, його місце визначатиметься на підставі очок, які він здобув до травми. Якщо травмований спортсмен готовий продовжити змагання на наступний день, він зобов'язаний пройти друге зважування, а лікар змагань має надати новий допуск до змагань для цього спортсмена та повідомити оргкомітет та секретаріат змагань про це.

Лікар змагань бере безпосередню участь у роботі мандатної комісії, знайомиться із заявками команд, довідками та вирішує питання про допуск до змагань кожного спортсмена особисто.

Якщо лікар ставить під сумнів можливість виступу спортсмена на змаганнях то проводиться повторний медичний огляд.

Лікар змагань контролює дотримання санітарно-гігієнічних норм на початку та під час проведення змагання.

У разі порушення чи зміни санітарно-гігієнічних норм, що загрожує здоров'ю учасників, лікар повинен сповістити про необхідність припинення змагання головну суддівську колегію та скласти про це акт з метою передачі їх до відповідних спортивних та медичних організацій.

Перед зважуванням лікар змагань оглядає учасників та спостерігає за ними під час змагання.

Лікар змагань зобов'язаний уважно стежити за поєдинками, перебуваючи на місці проведення змагань.

Якщо учасник отримує травму, лікар з дозволу рефері надає допомогу та вирішує чи в змозі спортсмен продовжити сутичку. У разі необхідності, інформує рефері про неможливість подальшого продовження поєдинку учасником, який отримав травму.

Лікар змагань направляє до медичного закладу учасника, який отримав важку травму, у супроводі тренера, відображає у звіті організацію медичного обслуговування змагання, загальну оцінку фізичної підготовки учасників, список учасників, які прибули на змагання без медичного допуску, кількість, характер травм та пошкоджень (особисто), кількість учасників, які припинили змагатися через пошкодження (особисто), факти симуляції (особисто), пропозиції щодо поліпшення організації змагань, медичного обслуговування учасників.

Лікар змагань бере участь в організації проведення антидопінгового контролю, співпрацює з лікарями швидкої допомоги, які обов'язково чергують на змаганнях.

7. Технічний делегат

З метою підвищення рівня проведення змагань протягом року на чемпіонатах України всіх вікових груп, Кубках України та інших всеукраїнських змаганнях, що визначені АСБУ для виконання звання "Майстер спорту України", присутність технічного делегата АСБУ є обов'язковою.

На чемпіонати та інші всеукраїнські змагання технічний делегат призначається АСБУ за поданням суддівського комітету АСБУ на поточний рік.

Технічний делегат здійснює контроль за організацією та проведенням спортивних заходів.

Обов'язки технічного делегата:

контроль (разом з головним суддею) місця проведення змагань;

надання рекомендацій організаційному комітету змагань щодо необхідної кількості кваліфікованих суддів;

розподіл обов'язків між суддями за основними напрямками діяльності;

перевірка документів (суддівських посвідчень), що підтверджують суддівську категорію членів суддівської колегії;

нагляд за процедурою зважування;

організація роботи з питань роз'яснення Правил боротьби, нюансів суддівства суддям, тренерам і спортсменам на змаганнях;

контроль призначення суддів та керівників на кожний килим за принципом, що керівник килима, суддя на килимі та боковий суддя не мають бути представниками тієї ж області, що й борці, які беруть участь в сутичці;

надання рекомендацій щодо кандидатур суддів для проведення фінальних сутичок на зазначених змаганнях;

внесення пропозицій щодо поліпшення роботи суддівської колегії та організації суддівства змагань;

забезпечення високої якості проведення змагань та роботи суддів, дотримання цих Правил, Положень та регламенту АСБУ, гарантує достовірність всіх офіційних документів, необхідних для проведення заходу.

Технічний делегат протягом змагання здійснює оцінювання загальної роботи кожного судді, його професійних навичок та спортивної дисципліни, класифікує їх за такими чотирма рівнями:

"Відмінний рівень суддівства" – обслуговування та суддівство змагань практично без помилок і зауважень, відсутність порушень суддівської дисципліни;

"Хороший рівень суддівства" – обслуговування й суддівство змагань із зауваженнями та помилками незначного характеру, що не впливають на правильність винесення рішення щодо визначення переможця поєдинку, бажання навчатися та вдосконалювати свій професійний рівень, правильне реагування на зауваження, незначні порушення дисципліни, виражені в особистій неорганізованості;

"Посередній рівень суддівства" – обслуговування та суддівство змагань з істотною кількістю зауважень і помилок, які можуть впливати на визначення переможця в сутичці;

"Слабкий рівень суддівства" – незадовільна суддівська робота, наявність вагомих порушень дисципліни, виявлення небажання прислуховуватися до зауважень та виконувати загальноприйняті норми поведінки суддів під час змагань.

Кваліфікаційна оцінка суддів проводиться за чотирма рівнями на усіх без винятку змаганнях зі спортивної боротьби, що проводяться в Україні.

Оцінка роботи суддів проводиться цілком конфіденційно і не має бути доступна нікому, окрім членів Виконкому АСБУ (додаток 1).

Технічний делегат змагань має можливість рекомендувати суддю або суддів (які отримали високі бали) для подальшого росту суддівської категорії. Протягом трьох днів після закінчення змагання технічний делегат повинен направити поштою (копію – електронною поштою) до секретаріату АСБУ такі документи:

- протоколи змагань;
- звіт про проведення змагань;
- оцінка роботи суддів на змаганнях.

8. Апеляційне журі

Для розгляду та прийняття рішень під час протестів на змаганнях може створюватися апеляційне журі. Апеляційне журі створюється також у разі відсутності технічного делегата на змаганнях. Журі створюється з найбільш компетентних осіб, які беруть участь у змаганнях, та затверджується на нараді представників та суддів змагання. Рішення по кожному окремому випадку приймає журі у складі трьох осіб. У жодному разі до складу журі не може входити особа, пов'язана зі спортсменом за тими чи іншими ознаками (належність до однієї територіальної одиниці, клубу, родинні зв'язки...).

III. Вимоги до проведення змагань

1. Матеріально-технічне забезпечення місця проведення змагань, спеціальна форма спортсменів

1. Борцівський килим

Головною частиною місця проведення змагань є килим, схвалений АСБУ (додаток 2).

Килим з колом 9 м у діаметрі (поверхня для боротьби), оточений захисним полем шириною 1,5 м, однакової товщини з поверхнею для боротьби.

Килим має робочу та захисну зони.

Робоча зона:

центральне коло – центр килима діаметром 1 м, позначений помаранчевою лінією шириною 10 см;

внутрішня частина килима, що обмежена помаранчевою окружністю – центральна поверхня боротьби діаметром 7 м темно-синього кольору; помаранчева окружність – зона пасивності шириною 1 м.

Захисна зона шириною 1,5 м має обов'язково відрізнятися за кольором від робочої зони.

Килим має митися та дезінфікуватися перед кожною частиною змагань та за необхідністю, щоб уникнути заражень. У разі, коли використовується килим з однорідною рівною поверхнею (монолітний типу Flexi-Roll або з чохлом), застосовуються такі ж заходи гігієни.

Килим має бути застелений таким чином, щоб навколо нього був достатньо широкий простір для вільного проходження та нормального проведення змагань.

2. Подіум

Для проведення змагань рекомендовано розміщувати килим на змонтованому подіумі, висота якого не має перевищувати 1,1 м. Таке розміщення обов'язкове, відповідно до правил UWW, для проведення чемпіонатів Європи, чемпіонатів світу, Олімпійських ігор.

У разі розміщення килиму на подіумі, канати та інші рухомі конструкції заборонені.

Якщо килим змонтований на подіумі й захисна поверхня (вільний простір навколо килима) не досягає 2 м, бічні сторони подіуму мають бути під кутом не більше 45 °.

Захисний простір має бути іншого кольору, ніж килим.

Підлога навколо килима має бути вкрита м'яким, добре закріпленим покриттям.

3. Відеобладнання змагань

Під час проведення чемпіонатів та офіційних змагань, що входять до Єдиного календарного плану фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів України, килим обов'язково має бути обладнаний відеокамерою та обладнанням для перегляду відеозапису для подальшого використання під час протесту.

4. Форма одягу учасників, екіпіровка

Борцівське трико – це стандартна форма, що використовується для всіх олімпійських видів боротьби.

Трико виготовляється з гладкої тканини, без грубих швів, що можуть пошкодити спортсмена та його опонента.

Трико має бути еластичним та не обмежувати рухи борця.

На трико можуть бути нанесені символи, що інформують про приналежність спортсмена до відповідної території: міста, області, країни, НОК

України, нанесені логотипи спонсорів, UWW, прізвище спортсмена. Для участі у змаганнях у кожного спортсмена має бути мінімум два трико: одне з червоними маркерами, друге – з синіми маркерами. Відповідно до стандарту UWW для червоних маркерів використовується колір Pantone 2347C, для синіх маркерів – колір Pantone 299. Для ознайомлення з затвердженими UWW правилами розміщення на трико символів, логотипів, маркерів перейдіть за посиланням:

https://uww.org/sites/default/files/media/document/uniform_guidelines_2017v2.pdf

Для участі у міжнародних змаганнях, трико має повністю відповідати вимогам UWW.

На чемпіонатах України, Кубках України, всеукраїнських турнірах спортсменам забороняється носити трико інших країн, іноземних клубів. У разі невідповідності форми спортсмена цим вимогам, він може бути не допущений до сутички.

2. Змагання

1. Система та методи проведення змагань

1.1 Система прямого вибування

Чемпіонати України серед різних вікових груп, Кубки України, всеукраїнські змагання проводяться за системою прямого вибування. Система прямого вибування – це система, коли після поразки спортсмен вибуває з подальшої участі, крім випадків, коли він програв одному з фіналістів змагання. Для проведення змагань за такою системою у ваговій категорії потрібно мати "ідеальну" кількість борців: 8, 16, 32, 64. Якщо в якій-небудь категорії немає "ідеальної" кількості борців, то потрібно провести кваліфікаційні сутички.

Склад пар визначається згідно з жеребкуванням. Всі борці, які програли фіналістам, допускаються до втішних сутичок. Таким чином, формуються дві групи, що братимуть участь у втішних сутичках.

Втішні сутички починають борці, які програли у перших турах (включаючи сутички для приведення до «ідеального» числа) одному з двох фіналістів, і закінчують ті борці, які програли у півфіналі. Втішні сутички також проводяться за системою прямого вибування. Кожен з переможців двох останніх втішних сутичок отримує бронзову медаль.

Змагання у кожній ваговій категорії тривають 2 дні. Жеребкування у відповідній категорії проводиться напередодні увечері. Медичний контроль і перше зважування відповідної категорії проводяться вранці. Спортсмени відповідної вагової категорії, які вийшли до фіналу та потрапили до втішних сутичок, зважуються вдруге вранці другого дня змагань цієї вагової категорії. Під час другого зважування немає допуску у вазі.

На всеукраїнських змаганнях (якщо таке рішення прийняте тренерським комітетом та відображене у Положенні) дозволяється до 2 кг допуску у вазі.

Якщо у ваговій категорії заявилося на участь 16 або менше спортсменів, дозволяється проводити змагання для такої категорії за 1 день (на турнірах та регіональних змаганнях). У такому разі зважування та медичний контроль

проводяться вранці дня змагань, а жеребкування може бути проведене під час зважування.

Змагання проводяться так:

1-й день:

коло приведення (кваліфікація) (якщо необхідно);
круги на вибування (1/64, 1/32, 1/16, 1/8, 1/4, 1/2 включно).

2-й день:

втішні сутички;
фінали (сутички за медалі).

1.2 Змагання за круговою системою (нордична система проведення змагання)

Якщо у ваговій категорії беруть участь менше 8 спортсменів, змагання проводяться за круговою системою.

Якщо у ваговій категорії заявилося менше 6 борців, формується одна група, змагання в якій проводяться за круговою системою (нордичною системою). Кругова (нордична) система – це система кругових зустрічей між всіма спортсменами, коли кожен учасник має відборотися з кожним зі своїх суперників у ваговій категорії. При дводенному форматі змагань останнє коло проводиться у другий день.

Якщо у ваговій категорії заявилося 6 або 7 спортсменів, змагання для них починаються з групового турніру в двох групах.

У групах спортсмени змагаються кожен з кожним по колу за круговою системою. Відповідно до місць, зайнятих спортсменами у своїх групах, складаються пари півфіналістів.

Півфінальні сутички складаються так:

переможець групи «А» бореться з другим у групі "Б";

переможець групи «Б» бореться з другим у групі "А".

Переможці півфіналів борються за 1-2 місце. Спортсмени, які програли у півфіналі, будуть боротися за 3 місце. Тільки 1 бронзова медаль розігрується при такій системі змагань.

На всеукраїнських змаганнях можливо використовувати іншу систему проведення турніру (наприклад: вибування після двох поразок; без визначення бронзових медалістів, група "А" та група "Б" тощо), що визначається у Положенні, затверджується АСБУ. На змаганнях регіонального рівня Положення затверджуються обласними федераціями спортивної боротьби.

2. Процедура жеребкування та складання пар учасників

Пари борців формуються у стартовому протоколі відповідно до номерів жеребкування. Розробляється документ, що визначає послідовність сутичок та розклад змагань з урахуванням всієї необхідної інформації щодо системи проведення цього змагання.

Список пар на кожне коло, а також результати сутичок записуються у протокол ходу змагань, щоб учасники могли в будь-який момент ними користуватися.

Вранці другого дня змагань відповідної вагової категорії борці, які потрапили до втішних раундів та до фіналу, зважуються знову. Якщо обидва фіналісти не зважилися на другий день змагань, їх замінюють борці, які програли фіналістам у півфіналі. Втішні сутички не коригуються (на 1 коло втішних сутичок буде менше).

У разі, якщо не зважився один із фіналістів, його місце у фіналі займає борець, який програв цьому фіналісту в півфіналі. Втішні сутички не коригуються (буде на 1 коло менше).

Якщо один або кілька борців не пройдуть зважування або якщо їхня вага перевищить межі цієї вагової категорії (на другий день змагань), спортсмени знімаються зі змагань, вносяться до фінального протоколу останніми, без визначення місця, крім випадку підтвердженої лікарем травми у перший день змагань.

Учасники змагань розбиваються на пари згідно з порядковим номером, одержаним спортсменами під час жеребкування, проведеного напередодні дня боротьби відповідної вагової категорії.

Жеребкування проводиться публічно. Жетони, пронумеровані відповідно до кількості учасників, згідно з поданими заявками, містяться у закритій урні, мішку чи в інший спосіб, щоб номери в жодному разі не були видимі.

Якщо використовується інша система жеребкування, вона має бути простою і зрозумілою для всіх учасників.

Керівник команди (або представник команди) витягує для кожного спортсмена своєї команди номер, відповідно до якого йому призначать суперника. Якщо представник команди з якихось поважних причин не може бути присутнім на жеребкуванні, він має попередити про це оргкомітет змагань. Уповноважена особа (секретар, делегат, головний суддя) тягне номер жеребу тільки для тих спортсменів, про відсутність представника яких було повідомлено заздалегідь та у письмовій формі.

У разі жеребкування під час зважування, спортсмен, який зважився, витягує номер жереба особисто.

Номер жереба відразу ж заноситься до протоколу зважування, розміщеного для публічного огляду.

Якщо під час жеребкування відповідальний за зважування та жеребкування виявить помилку у процедурі, викладеній вище, жеребкування цієї категорії анулюється і має бути проведено повторне жеребкування за згодою керівника або технічного делегата змагань. Протокол зважування має бути підписаний судьями, які проводили зважування, і цей протокол зважування буде основним документом у разі розбіжностей та суперечок з приводу жеребкування.

У ваговій категорії, в якій змагатимуться 6 або 7 спортсменів, спочатку формуються дві групи: А та Б. Спортсмен, який отримав найменший номер жереба, потрапляє у групу А, другий найменший номер жереба потрапляє у

групу Б, третій найменший номер жереба потрапляє у групу А, і, у такий спосіб розподіляються по групам всі спортсмени вагової категорії.

Якщо у ваговій категорії більше 7 спортсменів і ця кількість не дорівнює 8, 16, 32, 64 тощо, тобто «ідеальній» кількості учасників, спочатку проводиться коло приведення (кваліфікація). Щоб рівномірно розподілити кількість кваліфікаційних сутичок між верхньою та нижньою частинами турнірної сітки, пари до кваліфікацій потрапляють за таким принципом: пара з верхньої групи турнірної сітки – пара з нижньої групи турнірної сітки – пара з нижньої групи турнірної сітки – пара з верхньої групи турнірної сітки – пара з верхньої групи турнірної сітки тощо. Сіяні спортсмени розподіляються у турнірній сітці за таким самим принципом.

2.1 Розташування сіяних спортсменів у турнірній таблиці

Якщо на змаганнях планується розсіювання спортсменів (двох, чотирьох або вісьмох), система визначення цих спортсменів має бути роз'яснена всім учасникам змагань. Всі учасники змагань мають знати та мати рівні можливості для потрапляння до сіяних спортсменів.

Складання турнірної сітки починається з розміщення сіяних спортсменів. Головна мета – розмістити сіяних спортсменів у турнірній сітці якомога далі один від одного, щоб вони зустрілися між собою на найпізнішій стадії змагань. Після розміщення сіяних спортсменів у турнірній таблиці, місця що залишились, заповнюються не сіяними спортсменами, згори донизу відповідно до номерів жереба (таким чином, малий номер жеребу не рятує спортсмена від участі у кваліфікаційному раунді).

Якщо кількість учасників у ваговій категорії така, що у кваліфікаційному раунді змушені брати участь сіяні спортсмени, розміщення спортсменів у турнірній сітці починається з сіяного спортсмена номер 1.

Сіяні спортсмени у вагових категоріях, у яких беруть участь 6 або 7 спортсменів, розміщуються у турнірній таблиці за таким принципом:

Група А	Група Б
Сіяний №1	Сіяний № 2
Сіяний № 4	Сіяний № 3
Сіяний № 5	Сіяний № 6
	Сіяний № 7 (якщо є)

Після того, як розміщені всі сіяні спортсмени, розміщуються не сіяні спортсмени згідно з отриманими номерами жереба за принципом: спортсмен, який отримав найменший номер жеребу потрапляє в одну групу, другий найменший номер жеребу – в іншу групу, третій найменший номер жереба – у групу, в яку потрапив перший не сіяний тощо (у групу А чи Б, залежить від кількості сіяних спортсменів).

Приклади складання турнірних сіток без сіяних спортсменів, з 4 або 8 сіяними спортсменами у ваговій категорії, наведені у додатках 8-12. Для перегляду жеребкувань для кількості учасників від 6 до 36, без участі сіяних спортсменів, з 4 або 8 сіяними учасниками, перейдіть за посиланням:

<https://uww.org/governance/regulations-olympic-wrestling> .

Якщо один або кілька сіяних спортсменів не беруть участі у змаганнях (замінені або не заявили на участь), наступний сіяний або найкращий у рейтингу спортсмен займає його місце.

3. Підсумкова класифікація

3.1 Класифікація спортсменів при застосуванні системи прямого вибування

Як було зазначено вище, борці, які потрапили у фінал, розігрують між собою перше та друге місце. Борці, які програли фіналістам змагання, беруть участь у втішних сутичках. Кожен з переможців двох останніх втішних сутичок отримує бронзову медаль, а переможені посідають п'яті місце.

Для класифікації борців, починаючи з 7 місця, враховуються класифікаційні очки. У випадку рівної кількості класифікаційних очок, враховуються такі критерії:

- більше перемог на туше;
- більше перемог за технічної переваги;
- більше виграних технічних балів за всі змагання;
- менше програних технічних балів за всі змагання;
- найменший номер посіву (якщо проводиться розсіювання лідерів);
- найменший номер, отриманий на жеребкуванні.

Борці, які беруть участь у втішних сутичках, класифікуються з урахуванням класифікаційних очок, отриманих протягом всього змагання, включаючи кваліфікаційні та втішні сутички.

Борці, дискваліфіковані за грубість чи неспортивну поведінку, виключаються та не класифікуються.

У разі, якщо борець не виходить на килим з будь-якої причини після початку змагань, його суперник чи суперники вважаються переможцями сутички. Борцю зараховують поразку, і він також не класифікується. Винятком є медична довідка, завірена офіційним лікарем змагань.

3.2 Класифікація спортсменів при застосуванні кругової системи

При застосуванні кругової системи борець, який здобув найбільшу кількість перемог, оголошується переможцем. При цьому кількість класифікаційних очок не враховується.

Якщо в одній групі два борці виграли однакову кількість сутичок, враховується результат їх особистої зустрічі. Борець, який виграв особисту зустріч, займає місце, вище свого опонента.

Якщо в одній групі кілька борців виграли однакову кількість сутичок, то для розподілу місць серед цих спортсменів використовуються такі критерії:

- більше кваліфікаційних очок;
- більше перемог на туше;
- більше перемог за технічної переваги;
- більше виграних технічних балів під час всіх змагань;

менше програних технічних балів під час всіх змагань;
найменший номер посіву (якщо проводиться розсіювання лідерів);
менший номер, отриманий при жеребкуванні.

3.3 Класифікаційні очки спортсмена

Класифікаційні очки, отримані борцем після кожного матчу, визначають його кінцеву класифікацію.

5 очок переможцю і 0 очок переможеному (5:0) у разі:

перемога на туше (з технічними балами або без них у того, хто програв);
травма (якщо спортсмен травмувався до або під час сутички, і це підтверджено довідкою офіційного лікаря змагань);

3 попередження (0) за сутичку (дискваліфікація);

у греко-римській боротьбі 2 попередження порушнику під час захисту, коли борець, якого атакують, захищається за допомогою ніг (впирається у ноги суперника, чіпляє ногами або хапає руками за ноги атакуючого) (дискваліфікація);

неявка (якщо спортсмен не вийшов на килим, не з'явився на зважування або переважив);

відмова від боротьби;

дискваліфікація з сутички або змагань за грубе порушення правил.

4 очки переможцю і 0 очок переможеному (4:0) у разі:

перемоги за технічної переваги (8 балів різниця в рахунку у греко-римській та 10 балів у вільній боротьбі (чоловіки, жінки) за сумою обох періодів), коли переможений не отримав жодного технічного балу.

4 очки переможцю і 1 очко переможеному (4:1) у разі:

перемоги за технічною перевагою за умови, що переможений набрав хоча б один бал.

3 очки переможцю і 0 очок переможеному (3:0):

коли один з борців набрав більше балів, і, після закінчення двох періодів різниця в рахунку від 1 до 7 балів у греко-римській боротьбі та від 1 до 9 балів у вільній боротьбі (чоловіки, жінки), а той, хто програв, не набрав жодного балу.

3 очки переможцю і 1 очко переможеному (3:1):

коли один з борців набрав більше балів, і, після закінчення двох періодів різниця в рахунку від 1 до 7 балів у греко-римській боротьбі і від 1 до 9 балів у вільній боротьбі (чоловіки, жінки), а той, хто програв, набрав один або кілька технічних балів.

0 очок обом борцям (0:0):

коли обидва борці дискваліфікуються за грубе порушення правил;

коли обидва борці травмувалися;

коли обидва борці зняті за неявкою.

3.4 Класифікація команд при особистих змаганнях

Класифікація команд визначається на підставі кращих результатів борців команди. Кількість результатів, які беруться для підрахунку, залежить від кількості категорій, в яких проводяться змагання (додатки 6 та 7).

Застосування цієї таблиці залишається незмінним незалежно від кількості борців у цій категорії.

Якщо був дискваліфікований спортсмен, і в підсумковому протоколі залишився всього 1 спортсмен, який посів 5 місце, спортсмен, який посів 6 місце, отримує 9 очок.

При системі змагань по колу, спортсмен, який посів 4 місце, отримує 12 очок, 6 місце – 9 очок.

У разі рівності очок при класифікації у кількох команд, вище місце посідає команда, борці якої отримали більше перших місць тощо.

Під час змагань, коли команда має можливість заявити більш ніж одного спортсмена у ваговій категорії, командні очки присуджуються за результатом кращого спортсмена команди. У цьому разі командні очки нараховуватимуться таким чином (додаток 7).

3.5 Класифікація команд при командних змаганнях

Як правило, командні змагання проводяться в 10 офіційних вагових категоріях.

Команда має право змінювати борців на різні зустрічі, але борці офіційно проходять процедуру зважування перед початком змагань.

Якщо домашня та гостьова зустрічі проводяться в один день, необхідно оголосити переможця домашнього та гостьового матчу. Перемога борця в сутичці приносить команді 1 очко, незалежно від якості перемоги.

Якщо змагання проводяться тільки між двома командами, домашня та гостьова зустрічі проводяться в один день між цими командами. У такому випадку існує ймовірність, що кожна команда може одержати по перемозі. Тому до початку змагань необхідно визначити спосіб визначення переможця та оголосити його:

провести третю зустріч;

або, наприклад, визначити переможця за такими критеріями:

- 1) за більшою кількістю перемог за 2 матчі;
- 2) за кількістю набраних класифікаційних очок за 2 матчі;
- 3) за більшою кількістю перемог на туше, відмов, дискваліфікацій;
- 4) за більшою кількістю виграних сутичок за технічною перевагою;
- 5) за більшою кількістю виграних балів за всі змагання;
- 6) за меншою кількістю програних балів за всі змагання;
- 7) за результатом останньої сутички матчу.

Якщо змагання проводяться між кількома командами (більше двох), підхід до визначення переможця матчу такий.

Команда-переможець отримує 1 очко, команда, що програла – «0»;

якщо дві команди набрали однакову кількість очок, вище місце посідає команда-переможець особистої зустрічі.

Якщо 3 або більше команд мають однакову кількість перемог, то для розподілу місць серед цих команд використовуються такі критерії:

- більше кваліфікаційних очок;
- більше перемог на туше, неявок, дискваліфікації;
- більше перемог за технічною перевагою;
- більше виграних технічних балів за всі змагання;
- менше програних технічних балів за всі змагання;
- менший номер, отриманий при жеребкуванні.

Результат особистої зустрічі між двома командами, які залишилися, до уваги не береться, якщо рівна кількість перемог була у більш ніж двох команд.

Переможець матчу між двома командами під час командних змагань, у випадку рівної кількості переможних сутичок (наприклад 5-5), визначається на підставі таких критеріїв:

- більше класифікаційних очок у цьому матчі;
- більше перемог на туше, за неявкою, відмов від боротьби, за дискваліфікацією у даному матчі;
- більше виграних сутичок за технічною перевагою у даному матчі;
- більше набраних технічних балів у даному матчі;
- менше програних балів у даному матчі;
- результат останньої сутички матчу.

4. Програма змагань.

Тур (коло) змагань однієї вагової категорії може проводитися на кількох килимах одночасно. Всі сутички за 1-2 місця мають проводитися на одному килимі, а за 3-5 місця можна на двох одночасно.

Програма змагань визначається кількістю учасників, умовами для проведення змагань, системою змагань тощо й уточнюється положенням проведення змагання та організаційним комітетом після проведення засідання мандатної комісії.

5. Церемонія нагородження переможців

Борці кожної вагової категорії, які посіли 1-3 місця, беруть участь у церемонії нагородження та отримують відзнаки й нагороди відповідно до зайнятого місця.

Під час командних змагань спортсмени команд, які посіли 1-3 місця, беруть участь у церемонії нагородження та отримують відзнаки й нагороди. Представники команд, які посіли 1-3 місця, також беруть участь у церемонії нагородження та отримують відзнаки й нагороди за командні місця.

Церемонії нагородження проводяться одразу після фінальної сутички відповідної категорії або, згідно з регламентом змагання, після завершення змагань.

3. Процедура проведення змагань

1. Зважування

Для всіх змагань зважування для кожної категорії завжди проходить вранці разом з медичним оглядом у день боротьби даної вагової категорії. Тривалість зважування – 30 хвилин.

У другий день боротьби відповідної вагової категорії зважування проводиться так само вранці, і зважуються спортсмени, які дійшли до фіналу і потрапили до втішних сутичок. Тривалість зважування – 15 хвилин. Борці не допускаються до зважування без медичного огляду, проведеного згідно з положенням. Борці мають показати на зважуванні документ, що посвідчує його особу.

Учасники зважуються обов'язково в борцівському трико (без взуття) після медичного огляду, під час якого лікар може зняти зі змагань будь-якого борця, який представляє небезпеку зараження для інших учасників. Жодних допусків на вагу трико не передбачено.

До кінця (протягом 30 хвилин або 15 хвилин) зважування борці мають право в порядку черги зважуватися стільки разів, скільки їм необхідно.

Судді, відповідальні за зважування, контролюють, щоб борець зважувався у категорії, що відповідає заявці та протоколу зважування, і попереджають борців, що вони можуть отримати покарання й будуть не допущені до сутички, якщо вийдуть на килим у формі, що не відповідає вимогам цих Правил. Суддя може відмовити у зважуванні борцям, які одягнені не по формі.

Суддя на зважуванні зважує тільки тих борців, які пройшли жеребкування та включені до протоколу зважування (або включені до протоколу зважування, якщо жеребкування відбувається на зважуванні).

Якщо спортсмен не з'явився на зважування або не зміг зважитись (показав більшу вагу) на перший або другий день зважування, він знімається зі змагань, вписується у підсумковий протокол останнім без визначення місця. Якщо спортсмен травмувався у перший день змагань та не може продовжувати змагання, йому не потрібно зважуватися у другий день. Його результат зберігається, місце визначається відповідно до загальних правил визначення місця спортсмена.

2. Стартовий протокол

Якщо один або кілька борців не пройдуть зважування або якщо їхня вага перевищить межі цієї вагової категорії, їхнім суперникам присуджується перемога у зв'язку з неявкою. Спортсмени, які не зважилися, знімаються зі змагань, вносяться до підсумкового протоколу останніми без визначення місця. Коригування турнірної сітки (стартового протоколу) в день боротьби проводиться не буде, якщо інше не затверджено на нараді суддів та представників команд перед початком жеребкування.

3. Вибування зі змагань

Борець, який програв сутичку, вибуває з подальшої участі у змаганнях і класифікується згідно з отриманими класифікаційними очками, за винятком борців, які програли одному з двох фіналістів, тому що вони беруть участь у втішних сутичках для класифікації за 3 місце.

Борець, який без медичної довідки, зафіксованої у секретаріаті, не вийшов на килим після виклику, вилучається зі змагань і не класифікується. Його супернику зараховується перемога.

Борець, який вчинив очевидне порушення проти чесної спортивної боротьби, проти духу і концепції цих Правил, вдався до симуляції чи допустив грубість, негайно дискваліфікується та не допускається до подальшої участі у змаганнях за рішенням суддівської бригади. У такому разі він не класифікується, вноситься до підсумкового протоколу останнім без місця, з позначкою "дискваліфікація".

Якщо офіційний лікар змагань вважатиме, що борець симулює травму або хворобу аби з особистих мотивів уникнути сутички з наступним суперником, борець знімається зі змагань без визначення місця, а його суперникові буде зарахована перемога. Він вноситься до підсумкового протоколу останнім, без місця, з позначкою «дискваліфікація».

Якщо обидва борці дискваліфікуються за грубість в одному й тому ж матчі, вони класифікуються, як зазначено вище, і склад пар наступного туру не змінюється. Борці, які мали б зустрічатися з ними у наступному колі, вважаються такими, що виграли сутичку.

Якщо дискваліфікуються обидва півфіналісти, вони знімаються зі змагань без визначення місця, а борці, які програли їм у чвертьфіналі, боротимуться у півфіналі. Результат цієї сутички сформує втішну групу. Якщо півфінали проводяться у вечірній частині змагань, ця півфінальна сутичка буде проводитися останньою з метою надати борцям більше часу для підготовки до неї. Якщо півфінали проводяться без перерви протягом ходу змагань, то у разі дискваліфікації обох півфіналістів, борцям, які будуть боротися у півфіналі, надається одна година на підготовку до сутички з моменту дискваліфікації пари півфіналістів.

Якщо у сутичці травмувалися обидва спортсмени та не можуть продовжувати змагання, їх майбутньому супернику зараховується перемога. Якщо така ситуація трапляється у півфінальній сутичці, щоб визначити учасників втішних сутичок, визначається «умовний» переможець сутички, в якій травмувалися обидва спортсмени, за критеріями визначення підсумкових місць у ваговій категорії, починаючи з 7 місця (див. пункт 3 глави 2 розділу III).

Якщо одна чи кілька дискваліфікацій порушують визначення фінальної кваліфікації, дискваліфікація або дискваліфікації відбуваються під час сутичок за медалі (за 1-2 та 3-5 місця), місце дискваліфікованих борців займають борці, наступні безпосередньо за ними у фінальній класифікації. Якщо дискваліфікуються фіналісти, проводиться сутичка між двома бронзовими призерами за 1 місце. Інші борці піднімаються у підсумковій кваліфікації: обидва

борці, які посіли 5 місце, отримують бронзові нагороди. Якщо зі змагань вибувають обидва фіналісти, у зв'язку з тим, що вони не пройшли друге зважування, застосовується аналогічна процедура (додаткова сутичка між двома бронзовими медалістами за 1 місце).

Якщо борець, який посів перше чи друге місце, дискваліфікується за вживання допінгу, бронзовий медаліст, який програв дискваліфікованому фіналісту, піднімається у кваліфікації на 2 місце, а борець, який посів 5 місце у цій втішній групі, займає 3 місце. Інші борці класифікуються згідно з правилами класифікації.

Борець, дискваліфікований за вживання допінгу, не класифікується, вноситься до підсумкового протоколу останнім, без місця, з позначкою «дискваліфікація».

У разі будь-якого зняття зі змагань, відповідний спортсмен вноситься до підсумкового протоколу останнім, без визначення місця.

4. Суддівський корпус

1. Суддівська бригада

На всіх змаганнях до складу суддівської бригади на кожну сутичку входять:

1 керівник килима;

1 арбітр (рефері);

1 боковий суддя, тобто 3 офіційних судді, права та обов'язки яких визначаються цими Правилами.

Суддівська бригада кожного килиму також включає: суддю-секундометриста, який відповідає за хронометраж та обслуговування електронного інформаційного табло, відеооператора, який відповідає за відеозйомку та відеоперегляд під час протесту.

Забороняється замінювати члена суддівської бригади під час ходу сутички, крім випадків небезпечного для здоров'я самопочуття члена суддівської бригади, який обслуговує сутичку, підтвердженого лікарем.

1.1 Призначення суддівської бригади.

Призначення суддів відбувається після затвердження графіка змагань.

Рефері та судді однієї з учасниками команди (громадянство, місце проживання, належність до одного клубу, організації тощо) не можуть бути призначеними на суддівство таких поєдинків. Однак, може бути зроблено виняток, якщо кількість офіційних суддів недостатня.

Всі рішення суддівська бригада має приймати більшістю голосів, а саме: два проти одного чи одногосно. Виключенням є визначення пасивності, туше, присудження попередження, коли рішення обов'язково має бути підтверджено керівником килима.

1.2 Обов'язки суддівської бригади.

Суддівська бригада виконує всі обов'язки, передбачені цими Правилами.

Завдання суддівської бригади – уважно слідкувати за перебігом кожної сутички, оцінювати кожен прийом та дію борців, слідкувати за тим, щоб суддівські записки бокового судді та керівника килиму чітко відображали перебіг подій кожної сутички.

Керівник килима, арбітр і боковий суддя оцінюють прийоми індивідуально, щоб скласти остаточне рішення. Арбітр і суддя працюють спільно під керівництвом керівника килима, координуючого роботу суддівської бригади.

До обов'язків суддівської бригади входять всі функції щодо суддівства й оцінки дій борців, присудження очок і застосування санкцій, передбачених цими Правилами.

Суддівські записки бокового судді та керівника килима використовуються для фіксації оцінок за усі дії, які виконуються обома борцями. Бали, попередження («0»), усні зауваження («V»), зауваження за пасивність («P») записуються з високою точністю та у порядку, який відображає перебіг подій та відповідає різним фазам сутички. Ці записки підписуються відповідно суддею та керівником килима.

Якщо сутичка не закінчується на «туше», рішення виноситься керівником килима, який обґрунтовує своє рішення з урахуванням всіх дій кожного борця, що відмічені від початку до кінця сутички в його записці та в записці бокового судді.

Всі бали, присуджені суддями, оголошуються публічно за допомогою світлових (інформаційних) табло, плакеток чи інших подібних пристроїв.

Протягом сутички при виконанні службових обов'язків члени суддівської бригади спілкуються лише між собою з використанням офіційної термінології UWW. Їм категорично забороняється розмовляти, вступати у суперечки з ким-небудь іншим під час сутички, а спілкуватися тільки між собою для консультації з метою більш досконалого виконання своїх обов'язків.

У разі протесту з боку тренера, підтвердженого спортсменом, технічний делегат АСБУ (або його альтернатива: головний суддя, апеляційне журі, які його замінюють) та керівник килима дивляться відеоповтор на великому екрані. Після спільного обговорення делегат АСБУ озвучує прийняте рішення без консультацій з іншими членами суддівської бригади.

2. Форма одягу суддів

Члени суддівської бригади: арбітри, судді, керівники килима при виконанні своїх обов'язків повинні бути одягненими в уніформу, затверджену UWW.

Члени суддівської бригади не можуть носити емблеми спонсорів, але ідентифікаційний номер може містити назву та логотип спонсора.

3. Арбітр (рефері)

Арбітр відповідає на килимі за весь хід сутички, якою він керує згідно з цими Правилами.

Арбітр має уважно слідкувати за діями борців, бути для них беззаперечною авторитетною особою, щоб вони швидко виконували всі його накази та вимоги, він має керувати сутичкою, не дозволяючи жодного зовнішнього невчасного й недоречного втручання.

Він працює у тісній взаємодії з боковим суддею. Арбітр має слідкувати за ходом сутички, не зупиняючи її необміркованим чи несвоєчасним втручанням. Його свисток починає, призупиняє та закінчує сутичку.

Арбітр повертає борців на килим у разі їхнього виходу за його межі та приймає рішення, з якої позиції продовжувати сутичку: в партері чи у стійці, зверху чи знизу, за узгодженням з боковим суддею, а у складному випадку – з керівником килима.

Арбітр має носити на лівій руці червону, а на правій – синю пов'язки. Він показує пальцями кількість балів, які він присуджує за виконаний прийом (якщо прийом зарахований, якщо він виконаний у межах килима, якщо борець був поставлений у небезпечне положення тощо), піднімаючи догори праву руку, якщо бали отримує борець у синьому трико, або ліву, коли бали отримує борець у червоному.

Арбітр зобов'язаний:

зупиняти сутичку в потрібну мить;

чітко показувати, зарахована дія чи ні, якщо прийом виконувався на краю килима;

сигналізувати і констатувати "туше" за згодою з боковим суддею та обов'язково з керівником килима. Щоб констатувати, що борець дійсно притиснутий до килима одночасно обома лопатками, арбітр повинен сказати слово "туше", підняти руку з пов'язкою того кольору, що відповідає атакуючому борцю, і, отримавши згоду керівника килима, вдарити долонею руки по килиму й після цього дати свисток;

не наближатися занадто до борців, коли вони перебувають у стійці, через те, що не зможе бачити їхні ноги, але бути поруч, коли проводиться боротьба у партері;

грамотно розташовуватися на килимі, щоб не заважати огляду для суддів та глядачів, особливо коли є загроза "туше";

швидко та чітко визначати позицію, в якій продовжиться боротьба, коли арбітр повертає борців у центр килима після зупинки сутички;

не давати борцям відпочивати під час сутички під виглядом витирання поту, симулювання травми тощо. У цьому випадку він має зробити зауваження, а у разі ігнорування – зупинити сутичку й оголосити санкції: попередження (0) винуватцю та 1 бал його супернику;

постійно змінювати позицію на килимі чи біля нього, при потребі – ставати на коліно або лягати на живіт, щоб бачити можливе "туше";

стимулювати, не зупиняючи сутичку, пасивного борця, приймаючи позицію, що заважає його виходу за межі килима;

бути готовим дати свисток, якщо борці наближаються до межі килима;

не зупиняти боротьбу під час перебування борців у небезпечному положенні (тільки якщо дія виконана, чи виконується забороненим захватом);

слідкувати за ногами борців (греко-римська боротьба);

зобов'язати борців залишатися на килимі до оголошення результату сутички;

у всіх випадках, що потребують узгодження, цікавитись думкою бокового судді та/або керівника килима;

оголошувати борця-переможця, узгодивши із керівником килиму.

Арбітр, після втручання (сигналізування) керівника килима, повинен зупинити сутичку й оголосити перемогу за технічною перевагою, якщо різниця в очках перевищує 8 балів (греко-римська боротьба) та 10 балів (вільна боротьба). Але у цій ситуації він мусить дочекатися повного проведення прийому, атаки чи контратаки.

Арбітр має право вимагати санкцій за порушення правил чи грубість.

4. Боковий суддя

Виконує всі функції, передбачені цими Правилами боротьби.

Уважно, не відволікаючись, слідкує за перебігом сутички та присуджує бали за кожний прийом, які він вписує до суддівської записки, узгоджуючи все з арбітром та керівником килима, та має особисту думку щодо будь-якої ситуації.

Після виконання кожного прийому, згідно з оцінкою арбітра (яку він порівнює з особистою думкою), чи при відсутності такої (оцінки), при узгодженні оцінки з керівником килима, він записує бали, що присуджені за цей прийом, і показує результат на табло, яке знаходиться збоку від нього (або за допомогою плакеток) і має бути видимим як глядачам, так і борцям.

Суддя констатує та дає сигнал арбітру про "туше".

Коли під час сутички суддя помічає щось, що вважає за необхідне довести до уваги арбітра, котрий не звернув на це увагу (сталось "туше", прийом виконано з порушенням правил, борець веде пасивну боротьбу тощо), він має підняти плакетку того ж кольору, що і винний борець, навіть у випадку, коли арбітр не висловив свою думку. У будь-якому разі він звертає увагу арбітра на те, що здається йому неправильним під час сутички чи у поведінці борців.

Суддя, при отриманні, підписує суддівську записку, а після закінчення сутички чітко вносить до неї результат сутички, вписавши прізвище переможця.

Рішення та оцінки бокового судді і арбітра (за виконані прийоми або проведені дії), якщо вони співпадають, дійсні та обов'язкові до виконання без втручання керівника килима. Винятком можуть бути лише оголошення перемоги за технічної переваги чи "туше", тоді думка керівника килима обов'язкова, а також під час протесту та консультації.

Суддівська записка має чітко відображати час закінчення сутички у випадку перемоги на "туше", за технічною перевагою, зняття тощо.

Для поліпшення спостереження за сутичкою, за необхідності, боковому судді дозволяється переміщуватися вздовж того боку килима, де він перебуває; Він також підкреслює (відзначає) бали за дію, яка виконана останньою, тому що це може бути вирішальним під час визначення переможця.

Попередження за порушення правил: убігання з килиму, заборонені дії або грубість позначаються знаком "O" в колонці винного борця.

Зауваження за пасивну боротьбу, коли вмикають 30-ти секундний період активності, позначають знаком "P", а усне зауваження – "V".

Оцінка, яка присуджена за останній прийом, після якого зафіксовано "туше", обводиться колом.

5. Керівник килима

Забезпечує виконання усіх вимог, передбачених цими Правилами.

Координує роботу арбітра та бокового судді.

Зобов'язаний не відволікаючись слідкувати за перебігом сутички, дотриманням правил та за діями суддівської бригади.

У разі розбіжності в оцінці дії між боковим суддею та арбітром, втручається з метою визначення результату: кількості балів чи "туше".

Не висловлює свою оцінку першим, має дочекатися оцінок судді й арбітра. Не може вплинути на їхні рішення.

Обов'язково показує свою оцінку під час визначення пасивності, присудження попередження («O») та фіксації "туше".

У разі явної помилки призупиняє сутичку.

Під час очевидної помилки у присудженні оцінки з боку арбітра та бокового судді, втручається і зупиняє зустріч для проведення консультації. У разі, якщо він не отримує більшість голосів, то приймає сторону арбітра чи бокового судді. При цьому, присуджена таким чином оцінка не забирає права у борця на подачу офіційного протесту.

У разі, якщо під час сутички тренер помітив суддівську помилку (на його думку) стосовно свого спортсмена, він має право подати протест. Керівник килима має дочекатися нейтральної позиції та зупинити сутичку. Разом з технічним делегатом змагань (або його альтернатива: головний суддя, апеляційне журі, які його замінюють) переглядає відеоповтор, після якого делегат (або його альтернатива: головний суддя, апеляційне журі, які його замінюють) приймає остаточне рішення та показує його (виводить оцінку на табло). Контрпротест на рішення делегата (після перегляду протесту) не приймається.

У разі, якщо оцінка, проти якої подавався протест, не змінена після перегляду, борець втрачає право на наступний протест протягом цієї сутички.

У разі, якщо оцінка, проти якої подавався протест, змінена після перегляду (але не на користь борця, що подав протест), борець також втрачає право на наступний протест протягом цієї сутички.

Якщо протест задовільнений, тобто суддівська бригада змінила оцінку дії на користь спортсмена, який подав протест, то спортсмен має право на наступний протест протягом цієї ж сутички.

6. Санкції до членів суддівського корпусу

Якщо керівництво АСБУ або уповноважений представник констатує, що суддівська бригада килима зловживає своєю владою, щоб змінити результати сутички, вони можуть використовувати для уточнення відео і за згодою Виконкому АСБУ покарати винних відповідно до положень дисциплінарного регламенту.

АСБУ може, після отримання звіту головного судді (делегата змагань) або після скарги представника команди або представника регіональної федерації на дії членів суддівського корпусу, застосувати такі дисциплінарні заходи щодо членів суддівської бригади:

- попередження;
- усунення від змагання;
- пониження у категорії;
- тимчасове усунення від змагань;
- виключення зі складу суддівського корпусу;
- інше, відповідно до ступеню порушення.

5. Сутичка

1. Тривалість сутички

Тривалість сутичок не однакова для різних вікових груп, а саме:
для вікових груп U17 та молодших, ветеранів тривалість сутички становить: два періоди по 2 хвилини із 30-ти секундною перервою;

для вікових груп U20 та старших тривалість сутички становить: два періоди по 3 хвилини із 30-ти секундною перервою.

Для всіх змагань на хронометражному табло має бути відображено відлік часу від 6 хв до 0 (для вікових груп U17 та молодших, ветеранів від 4 хв до 0).

2. Виклик учасників.

Борці запрошуються на килим голосно та чітко. Борець може бути викликаний на нову сутичку лише після того, як пройде період відновлення, тобто не раніше 20 хв після закінчення попередньої.

Існують такі обмеження за часом для виходу борців на килим:

суперників можуть викликати на сутичку 3 рази з інтервалом 30 с. Якщо після третього виклику борець не виходить на килим, він відсторонюється від

участі у змаганнях і не класифікується. Його супернику присуджується перемога;

на чемпіонатах, Кубках України та інших змаганнях, що проводяться на території України, виклик борців та оголошення переможців здійснюється українською мовою.

3. Фінальні поєдинки

Перед фіналами кожної вагової категорії всі борці представляються глядачам таким чином:

фіналісти за 1 і 2 місця запрошуються на килим (допускається разом зі своїм тренером), суддя-інформатор оголошує усі їхні регалії; керівник килима, арбітр і суддя також представляються глядачам.

4. Початок сутички (старт)

Перед початком сутички, після запрошення на килим кожен спортсмен займає місце в куті килима того ж кольору, що і його трико (той, кого викликають першим, повинен мати трико з червоними маркерами, другий – з синіми). Арбітр, який перебуває у центральному колі килима, запрошує обох борців до центру килима, вітає їх потиском руки, перевіряє відсутність слідів липкої чи клейкої речовини або жиру на тілі, наявність поту, предметів у руках, відповідність трико борців вимогам правил, наявність неприпустимих деталей екіпіровки (наприклад, металевих деталей наколінника або захисного шолому для вух), наявність металевих заколок у волоссі (жіноча боротьба), фіксацію шнурків на борцівках, а також наявність носової хустинки (не обов'язково).

Борці вітають один одного потиском рук, розміщуються у центральному колі та за свистком арбітра починають сутичку.

5. Зупинка та продовження сутички

Якщо суперник змушений перервати сутичку в результаті травми чи іншого непередбаченого випадку, незалежного від його волі, арбітр має призупинити сутичку.

Під час зупинки сутички борці перебувають кожний у своєму куті. Вони можуть накинути на плечі халат, куртку чи рушник і поспілкуватися з тренером.

Якщо боротьба не може продовжуватися з медичних причин, на підставі рішення лікаря змагань, відповідального за змагання, лікар інформує про це тренера відповідного борця та керівника килима, котрий дає команду припинити сутичку.

Борець не може самостійно зупинити сутичку, приймаючи рішення боротися у стійці чи партері, повертати суперника з краю килима в центр.

Якщо борець змушений припинити сутичку в результаті навмисного травмування його суперником, винуватець дискваліфікується, а той, який отримав травму, визначається переможцем.

Якщо борець самостійно припиняє сутичку, за відсутності кровотечі або очевидної травми, яку підтверджує лікар або суддя, це розцінюється як симуляція – 1 бал присуджується його супернику. Сутичка одразу продовжується.

Якщо борець отримує травму і йде кров, арбітр зупиняє сутичку для надання допомоги та зупинки кровотечі. З моменту виходу на килим лікаря, хронометрист включає відлік часу на надання допомоги. Загальний час, який дається для надання медичної допомоги в сутичці одному борцю – 4 хв. Якщо ліміт часу вичерпаний, борцю присуджується поразка.

Після надання медичної допомоги сутичка продовжується у тому положенні, в якому вона була зупинена.

У випадку суттєвої помилки, якої припустилася суддівська бригада, яка обслуговує сутичку: суддя-секундометрист не слідкував за часом; на табло був помилковий рахунок або світилося попередження, якого насправді не було або навпаки; після зупинки арбітр помилково продовжив сутичку не з тої позиції (стійка або партер); помилково оголошено не того переможця тощо, делегат (або той, хто його замінює: апеляційне журі або головний суддя) може втрутитися в ситуацію після консультації або перегляду відеоповтору.

Якщо арбітр зупинив сутичку під час боротьби у стійці або партері, вона, зазвичай, продовжується у центрі килима у стійці.

Після зупинки сутичка продовжується у центрі килима у стійці, якщо: нога спортсмена повністю міститься на захисній поверхні та ніякий прийом у цей момент не проводиться;

коли борці у захваті потрапляють у червону зону (три чи чотири ноги містяться в помаранчевій зоні) і, не виконуючи прийому, стоять там;

коли у партері голова нижнього борця торкається захисної зони та ніякий прийом у цей момент не проводиться (додатково див. підпункт 10.5 пункту 10 глави 5 розділу III).

Якщо під час боротьби в партері сутичка була зупинена через порушення правил: навмисне уникнення захвату, втеча з килима, порушення правил борцем, якого атакують, травма, сутичка відновлюється та продовжується у партері.

Якщо під час боротьби у стійці сутичка була зупинена через порушення правил: навмисне уникнення захвату, втеча з килима, порушення правил борцем, якого атакують, травма, сутичка відновлюється та продовжується у стійці.

Для заохочення атакуючого борця, який під час боротьби в партері виконував прийом з відривом суперника від килима, а суперник, захищаючись, порушує правила, суддя повинен покарати порушника попередженням, атакуючому борцю дати 1 бал у вільній боротьбі або 2 бали у греко-римській, не беручи до уваги, зміг атакуючий борець вдало закінчити виконання прийому чи не зміг. Якщо, незважаючи на порушення з боку того, хто захищається, той, що атакує, провів прийом, він додатково отримує відповідну оцінку за виконаний прийом.

Якщо секундант вимагає розглянути протест під час боротьби у партері, керівник килима зупиняє сутичку лише в момент, коли суперники перебувають у нейтральній позиції. Якщо спортсмен не погоджується на протест, який

вимагає його секундант, він має право одразу відмовитися від протесту та продовжити сутичку.

6. Закінчення сутички

Сутичка закінчується у разі констатації "туше", дискваліфікації одного або обох суперників, травми одного чи обох борців, після закінчення основного часу.

Під час виконання прийому на 4 бали суперник може виконати контратаку, якщо вона виконується без паузи та в продовження атакуючої дії, ця ситуація також може завершуватися "туше".

Сутичка також закінчується у зв'язку з явною технічною перевагою: різниця в рахунку 8 балів у греко-римській боротьбі та 10 балів у вільній боротьбі. Якщо різниця в рахунку становить 8 балів у греко-римській боротьбі та 10 балів у вільній боротьбі, борець виграє сутичку за явною технічною перевагою.

Арбітр чекає закінчення дії: атаки або контратаки, при якій борець перебуває в положенні, яке може закінчитися "туше", та лише тоді дає свисток.

Якщо арбітр не почув гонг, керівник килима втручається та зупиняє сутичку за допомогою м'якого предмету (спонч), який кидає на килим, щоб привернути увагу арбітра. Жодна дія, яка починається під час звучання гонгу та закінчується у проміжок часу між ударом гонгу та свистком арбітра, а також дія, яка виконана після свистка арбітра, не зараховується.

Після закінчення сутички арбітр займає місце у центрі килима обличчям до суддівського столу, борці потискають один одному руки та стають по боках від арбітра, очікуючи остаточного рішення. При цьому забороняється знімати трико з плечей до виходу з килиму. Після оголошення результату борці тиснуть руку арбітру. Також борець має потиснути руку тренеру-секунданту суперника. У разі невиконання цих вимог, винний борець піддається санкціям згідно з дисциплінарним регламентом.

7. Види перемог.

Сутичка може бути виграна в такий спосіб:

- на "туше";
- при травмі суперника;
- при отриманні трьох офіційних попереджень (0) під час сутички;
- при отриманні двох офіційних попереджень у греко-римській боротьбі під час захисту, коли борець, якого атакують, захищається за допомогою ніг (впирається у ноги суперника, чіпляє ногами або хапає руками за ноги атакуючого);
- за технічною перевагою;
- відмова від продовження сутички;
- дискваліфікація борця;

за балами (при перевазі у рахунку як мінімум в 1 бал за сумою 2-х періодів). У разі однакової кількості балів, перемога присуджується борцю, в якого:

- 1) більш якісна оцінка дій (більше прийомів з вищою оцінкою);
- 2) менше попереджень (0);
- 3) останній зароблений бал(и).

Як зразок, для визначення переможця, дивитися додаток 4.

Борець, який отримав 3 попередження упродовж сутички, дискваліфікується.

Рішення про покарання третім попередженням має бути одногolosно підтримано суддівською бригадою. Протест приймається на будь-яке рішення, пов'язане з покаранням через попередження.

7.1 Визначення "туше"

"Туше" зараховується, коли борець притискає суперника обома лопатками до килима на достатній час для того, щоб арбітр зміг констатувати туше. Щоб зарахувати "туше" на краю килима, необхідно, щоб лопатки суперника були одночасно повністю притиснуті до килима у помаранчевій зоні, а голова не повинна торкатися захисної поверхні. "Туше" на захисній поверхні не зараховується.

Якщо борець опинився на туше у результаті особистої помилки чи свого неправильного прийому, "туше" зараховується.

"Туше", констатоване арбітром, зараховується, якщо керівник килима з цим згоден. Коли арбітр не сигналізує "туше", яке має бути зараховане, воно може бути оголошене при згоді бокового судді та керівника килима. У всіх випадках арбітр стукає долонею по килиму, тільки коли отримає згоду керівника килиму, і лише потім дає свисток про припинення сутички.

У разі зарахування "туше" протест не приймається. Під час небезпечного положення, яке призвело до констатації та зарахування "туше", може бути подано протест секундантом, але тільки на дію, яка привела борців у небезпечне положення. Якщо ж тренер заявить протест (кине спонч) після того, як суддівська бригада зафіксує "туше", то протест до розгляду прийнятий не буде. Якщо після перегляду повтору апеляційне журі дійде висновку, що технічна дія була виконана з порушенням правил, "туше" буде скасоване. На табло має бути встановлений час, коли почалося виконання дії з порушенням правил, яка привела борців у небезпечне положення, та сутичка продовжується у стійці.

Якщо борець, знаходячись у небезпечному положенні, кричить або б'є по килиму без явної на те причини або травми, арбітр не повинен негайно зупиняти сутичку. Арбітр повинен сигналізувати про "туше", підняттям руки, і лише після підтвердження керівником килима, зафіксувати "туше" і зупинити сутичку.

7.2 Технічна перевага

Крім "туше" і дискваліфікації сутичка може бути зупинена до закінчення основного часу. Це відбувається, якщо у борців є різниця у рахунку в 8 балів у греко-римській боротьбі і 10 балів у вільній боротьбі (чоловіки, жінки).

Сутичка не може бути зупинена для присудження перемоги з явною технічною перевагою до повного закінчення (завершення) дії.

Керівник килима має сигналізувати арбітру, коли досягається різниця у рахунку в 8 балів у греко-римській боротьбі та 10 балів у вільній боротьбі (чоловіки, жінки). Арбітр оголошує переможця сутички після консультації з членами суддівської бригади.

8. Тренер

Під час сутички тренер може перебувати внизу біля подіуму чи на дистанції щонайменше за 2 м від краю килима.

При наданні допомоги лікарем борцю, тренер може перебувати поруч, але йому заборонено впливати на рішення лікаря чи сперечатися з суддівською бригадою. Він може лише спілкуватися зі своїм борцем. Крім цієї ситуації та 30-ти секундної перерви тренеру заборонено виходити на килим. За порушення цього правила до нього можуть бути застосовані штрафні санкції.

Тренеру заборонено нав'язувати свою думку суддям (підказувати суддям), сперечатися або принижувати їх. Він має право підказувати тільки своєму спортсмену.

Під час 30 с перерви можна використовувати воду та мокрий рушник для відновлення спортсмена, але перед продовженням боротьби спортсмен має вийти на середину килима насухо витертим. Інші засоби для відновлення самопочуття використовувати заборонено.

У разі невиконання цих вимог, арбітр може просити керівника килима попередити тренера жовтою карткою (дати попередження), а при повторі порушення цей тренер видаляється із зали змагань керівником килима червоною карткою (вилучення). Керівник килима може (на свій розсуд, не чекаючи реакції арбітра), при порушенні з боку тренера-секунданта, також показувати жовту або червону картку. Після отримання червоної картки (вилучення) за рішенням керівника килима, про що повідомляють делегата змагань (головного суддю), тренер відсторонюється від змагань і не має права більше виконувати свої функції. Борці цієї команди мають право на іншого тренера.

Якщо тренер отримає дві жовті картки протягом змагань (необов'язково під час однієї сутички), він також відсторонюється від змагань та не має права виконувати свої функції до кінця змагань.

Неспортивна поведінка тренера або спортсмена під час змагань розглядається на засіданні Виконкому АСБУ. Подальші санкції будуть визначені, зважаючи на ступень порушення.

Секундувати борця під час сутички можуть тільки двоє людей. Якщо в команді є свій лікар і йому необхідно бути присутнім під час сутички поруч зі спортсменом (надати при необхідності допомогу), то лікар займає місце другого секунданта.

9. Протест

Протест – це процедура, що застосовується, коли тренер та спортсмен не згодні з оцінкою суддівської бригади. Тренеру та спортсмену дається можливість зупинки сутички для перегляду відеоповтору дії, якщо відеозапис організовано оргкомітетом змагань.

Для того, щоб подати протест, тренер кидає на килим спеціально передбачену фішку (м'який куб, спонч) після того, як оцінка присуджена (висвітлена на інформаційному табло та підтверджена керівником килиму). Якщо борець на килимі не згоден з протестом тренера, його рішення є визначальним, протест повертається і сутичка продовжується.

Час на подачу протесту обмежено. Хоча точного проміжку часу не визначено, орієнтовно, спонч має бути викинуто на килим протягом 3-7 секунд, з моменту присудження оцінки, яку оспорується (висвітлення її на інформаційному табло, підтвердження керівником килиму). Не буде прийнято до розгляду протест, який подано через 15 секунд з моменту присудження оцінки, а тим більш, якщо до подання протесту були виконані і інші прийоми, які отримали оцінку.

Організатори змагань зобов'язані використовувати спеціальне програмне забезпечення, щоб мати можливість проводити відеоповтор, виводячи його на великий екран, який добре видно всім учасникам змагань. Екран може бути як плазмовою панеллю, так і проекційною системою.

Кожен борець має право на подачу одного протесту за сутичку. Якщо протест задовільнений, тобто суддівська бригада змінила оцінку дії на користь спортсмена, який кинув протест, то спортсмен має право на наступний протест протягом цієї ж сутички.

Якщо протест не задовільнений, тобто суддівська бригада не змінила оцінку дії або змінила оцінку не на користь спортсмена, який кинув протест, то борець більше не має права подавати протест протягом цієї сутички, а його суперник отримує 1 бал.

Керівник килима зупиняє сутичку для розгляду протесту в момент, коли борці перебувають у нейтральній ситуації, заборонено зупиняти сутичку під час виконання дії.

Якщо суддівська бригада зафіксувала "туше", протест не приймається і не розглядається, тому що рішення про "туше" підтверджується керівником килима після узгодження з арбітром та/чи боковим суддею. Протест на проведену з порушеннями атаку або контратаку, на дії, що виконуються в останні секунди періоду або сутички, на дію, яка призвела до "туше" – має бути прийнятий і розглянутий.

Тренер має подати, заявити протест (викинути спонч) зі свого місця, не вибігаючи на килим, не підбігаючи до арбітра, судді чи керівника, тим більш не вигукуючи принизливі слова у бік суддівської бригади. У разі некоректної поведінки тренера протест може бути відхилений, але обов'язково за

погодженням делегата змагань (або того, хто його замінює: апеляційне журі або головний суддя). Керівник килиму не має права на свій розсуд відхилити протест.

Після перегляду відеоповтору делегат (або той, хто його замінює: апеляційне журі або головний суддя) має обговорити ситуацію з керівником килима і озвучити прийняте рішення. Делегат висловлює свою думку і озвучує рішення щодо протесту в усіх випадках. Його рішення є остаточним і оскарженню не підлягає.

Після закінчення сутички жодні протести, що стосуються результатів сутички, не приймаються. У жодному разі результат сутички не може бути змінений після того, як була оголошена перемога на килимі.

9.1 Специфічні положення

Протест не приймається, коли суддівська бригада визначає пасивного борця.

Під час боротьби в останні 30 с сутички при одностайному рішенні суддівської бригади, що один зі спортсменів явно пасивний та демонструє негативну боротьбу (навмисне уникає захвату, тікає з килиму) або порушує правила, може бути надана оцінка 1 бал атакуючому борцю і попередження (0) порушнику. Якщо ця оцінка за пасивність та негативну боротьбу є вирішальною у визначенні переможця, спортсмен має право на протест.

Протест не приймається й не розглядається, якщо він поданий після закінчення основного часу сутички (періоду). У випадку, коли оцінка підтверджена (висвітлена на табло) після фінального свистка арбітра або прийом виконаний у момент закінчення сутички (за кілька секунд до гонгу), тренер-секундант має 5 с щоб подати протест, з того моменту, як оцінка зарахована (виведена на табло, підтверджена керівником килима) або борці опинились у нейтральному положенні.

Не береться до розгляду контрпротест, якщо рішення прийнято апеляційним журі або делегатом.

Після подачі протесту тренером (викинуто спонч) він стає дійсним (тобто має юридичну силу) і не може бути відкликаним тренером, за винятком, коли спортсмен не згоден з подачею протесту.

Якщо з яких-небудь технічних причин відеоповтор не дозволяє чітко і ясно розглянути дію, в силі залишається рішення суддівської бригади, а право на протест у тренера зберігається.

10. Оцінка технічних дій

10.1 Оцінка технічних дій і прийомів

З метою стимулювання та заохочення атакуючих дій під час сутички, коли борець намагався провести атакуючу дію (кидок, наприклад), але це в нього не вийшло: він втратив захват і опинився у партері (тобто зривається; невиконання прийому пов'язано з неправильним технічним виконанням, а не атакою або контрприйомом борця, який захищається), борець, який опинився зверху,

бал (ли) не отримує. Сутичка зупиняється, і боротьба продовжується у стійці. Однак, якщо при виконанні прийому борець, якого атакують, проводить контратаку та переводить суперника в партер (збиває вниз), він отримує бали, відповідні виконаному прийому.

Якщо атакуючий борець, виконуючи власний прийом, потрапляє на борцівський міст і навіть затримується на мить у небезпечному положенні, але закінчує свою атакуючу дію, залишаючись активним, «ставить» суперника в небезпечне положення (ставить його на борцівський міст), він не підлягає покаранню. У такій ситуації тільки атакуючий борець заробляє бали, оскільки він завершив дію, пройшовши ризиковане положення. Однак, якщо атакуючий борець зупинений (блокований, зафіксований) акцентованою дією борця, якого атакують, або очевидним контрприйомом, бали присуджуються борцю, який провів контрприйом.

За один і той самий прийом, виконаний з положення стійки, борець отримує більшу оцінку, ніж за прийом, виконаний в партері. Положення борця (партер, стійка), якого атакують, є вирішальним для визначення оцінки (2 бали, 4 бали або 5 балів), суддями, які обслуговують сутичку. Якщо хоча б одне коліно борця, якого атакують, торкається килима, вважається, що він перебуває в положенні партер. Положення атакуючого борця не впливає на оцінювання прийому.

Таким чином, борець, який виконує прийом, отримує бали, якщо своєю дією він:

зіб'є суперника з ніг (в партер або в небезпечне положення);

контролює суперника, зафіксувавши його на мосту, виконавши прийом. Арбітр має дочекатися закінчення кожної ситуації перш ніж присуджувати бали борцям;

коли у результаті своїх атакуючих дій обидва борці взаємно змінюють позиції (після того, як опинилися у програшній позиції: на мосту або у партері знизу, виходять у виграшну позицію: ставлять суперника на міст або опиняються у партері нагорі), бали присуджуються за всі дії відповідно до їхньої оцінки;

автотуше (миттєве "туше") – обидві лопатки борця одночасно на коротку мить прижаті до килима, не зараховується як "туше" (тільки явний контроль суперника на лопатках). Якщо при виконанні прийому зі стійки борець змусить суперника торкнутися лопатками килима, він отримує 4 бали;

перекати з однієї лопатки на іншу в положенні моста або з ліктя на лікоть у небезпечному положенні (кілька разів) розглядається як одна дія. Атакуєми борець має опинитись у нейтральному положенні (вийти з небезпечного положення), щоб наступну дію атакуючого борця розглядати як інший прийом та давати йому оцінку;

арбітр показує бали. Якщо боковий суддя згоден, він піднімає табличку відповідного кольору й оцінки (1, 2, 4 або 5 балів). У разі розбіжностей між арбітром і суддею, керівник килима приєднується до рішення одного або іншого, йому не дозволяється давати оцінку, іншу від рішення обох, крім випадку, коли проведена консультація й оцінка керівника килима отримала підтримку більшості;

в кінці періоду (або сутички) "туше" зараховується, якщо зафіксовано (обов'язково підтверджено керівником килима) до сигналу гонга або нулів на табло;

в кінці сутички прийом зараховується, якщо він завершений перед сигналом (звуком) гонга або нулів на табло. У жодному разі не зараховується прийом, закінчений після сигналу гонга.

10.2 Небезпечне положення.

Вважається, що борець перебуває в "небезпечному положенні", коли лінія його спини (або лінія лопаток) вертикально або паралельно килиму утворює з ним (килимом) кут менше 90° .

Небезпечне положення виникає, коли:

той, хто захищається, стає на міст, щоб уникнути "туше";

той, хто захищається, розвернутий спиною до килима, спирається на один або два лікті, щоб не бути притиснутим лопатками до килима;

одне плече борця притиснуте до килима, і лінія лопаток утворює з килимом кут, менше 90° (гострий кут);

борець захищаючись, перекотився через лопатки.

Становище більше не вважається небезпечним (вийшов з небезпечного положення), коли борець повернувся грудьми та животом до килима, і вже груди та живіт утворюють з килимом кут менше 90° .

Якщо лінія спини борця утворює прямий кут (90°) з килимом, небезпечне положення також не зараховується (нейтральне положення).

10.3 Запис балів

Суддя записує бали, отримані борцями за дії та прийоми, до суддівської записки. Він заносить та сумує їх після завершення кожного періоду.

Для єдиної форми запису бали за прийоми, після яких констатується "туше", в суддівській записці обводяться колом.

Попередження за навмисний вихід з килима, втеча від прийому, відмова від початку боротьби, неправильний прийом і грубість позначаються (0) офіційним попередженням. Після кожного попередження (0) суперник отримує 1 або 2 бали.

У разі рівності балів, останній технічний бал підкреслюється знизу.

10.4 Кидок з великою амплітудою

Будь-який кидок, виконаний борцем у стійці, розглядається як кидок з "великою амплітудою", коли:

борець повністю позбавляє суперника контакту з килимом, контролює (супроводжує) його падіння, змушує описати в повітрі широку дугу ніг відносно центру ваги тіла та відразу опускає суперника на килим у небезпечне положення (лопатки);

під час боротьби у партері, коли атакуючий борець робить кидок суперника з підйомом (повний відрив) від килима та виконує кидок з великою амплітудою, він отримує оцінку:

4 бали, якщо атакуємий приземлюється не в небезпечне становище;
5 балів, якщо атакуємий приземлюється в небезпечне положення.

10.5 Кількість балів за технічні дії та прийоми.

1 бал присуджується:

борцеві, суперник якого увійшов до захисної зони хоча б однією ногою (повністю) у стійці, і не виконував при цьому прийом (вихід за межі килима).

Оцінювання виходу за килим у стійці для обох видів боротьби:

якщо атакуючий борець першим виходить за килим, виконуючи в цей момент прийом (атаку), можливі такі варіанти:

якщо борець закінчив прийом (зробив атаку), він заробляє бали відповідно до виконаного прийому (1, 2, 4 або 5 балів);

якщо атакуючий борець не зміг закінчити прийом (провести його так, щоб він заслуговував на оцінку), то 1 бал отримує його суперник;

якщо атакуючий борець повністю відірвав суперника від килима, зберігав контроль над ситуацією, але не зміг закінчити прийом (провести його так, щоб він заслуговував на оцінку), ніхто не отримує бали (без оцінки).

Якщо борець очевидно умисно виштовхує суперника за килим (не намагаючись провести або закінчити прийом, не маючи контакту з ним), він не отримує 1 бал. Натомість, йому робиться зауваження про те, що у боротьбі заборонено робити такі дії (усне зауваження).

Всі зупинки сутички через травму (без крові або без видимої причини, яка, у підсумку, була визнана як симуляція) караються 1 балом на користь суперника.

Борцеві, суперник якого "викинув" протест, але протест не був задоволений, тобто рішення суддівської бригади було підтверджено делегатом змагань;

борцеві, суперник якого був визнаний пасивним, і протягом 30-ти секундного періоду пасивності не зміг вибороти бали (у вільній боротьбі);

борцеві за вихід нагору (з небезпечного становища) або контратаку і вихід нагору з положення партеру (після програних балів, вийти нагору й опинитися позаду);

атакуючому борцю, суперник якого тікає від прийомів, цілеспрямовано ухиляється від захватів, тікає з килима (в стійці або в партері), проводить заборонені дії або, у вільній боротьбі, здійснює грубість на килимі (коли порушник отримує попередження (0), а атакуючий 1 бал);

борцю, суперник якого застосовує (тримає) заборонений захват під час атаки і не дав виконати прийом після зауваження (у вільній боротьбі);

верхньому борцю, суперник якого відмовляється прийняти правильну позицію при постановці в партер після того, як йому вже було зроблено усне зауваження з боку арбітра (у вільній боротьбі);

борцю, який все-таки успішно виконав прийом, попри те, що його суперник захищався з порушенням (оцінка за прийом, плюс 1 бал атакуючому та попередження (0) порушнику) у вільній боротьбі;

у греко-римській боротьбі атакуючому борцю, суперник якого ухиляється від захватів або тікає з килиму (порушнику вже було зроблено усне зауваження з боку арбітра);

борцю, суперник якого отримав зауваження за пасивність у греко-римській боротьбі;

якщо атакуючий борець (у греко-римській боротьбі), виконує дію з використанням ніг (порушує правила у атаці), оцінка дій така:

перший раз робиться усне зауваження;

другий раз – попередження "0" порушнику та 1 бал супернику.

2 бали присуджуються:

борцю, який у стійці зайшов за спину суперника та звідти збив його в партер, розташований позаду суперника, має контроль над суперником (3 точки борця, якого атакують, торкаються килима: дві руки й одне коліно або два коліна й одна рука або голова та дві руки або голова та два коліна, лікоть так само вважається третьою точкою);

борцю, який провів неповноцінний прийом з повним відривом борця, якого атакують, від килиму (була фаза польоту), тобто кинув суперника зі стійки, але не безпосередньо в небезпечне положення, а на бік, чи на живіт;

борцю, який збив суперника з ніг звалюванням, але не безпосередньо в небезпечне положення або збив суперника з ніг потужним «швунгом» і, продовжуючи свою атаку, заходить за спину суперника, контролюючи його (борець знизу, якого атакують, торкається килима як мінімум трьома точками);

борцю, який провів прийом та поставив суперника у положення, коли кут між спиною його суперника та килимом менше 90° , навіть якщо суперник спирається на одну або дві прямі руки (мається на увазі перевероти в партері, наприклад, переверот накатом через прямі (у) руку, або переверот схрестним захватом ніг);

атакуючому борцю, суперник якого перекотився по лопатках (мається на увазі перевероти в партері);

борцю, який блокує атакуючого суперника при виконанні ним прийому зі стійки і фіксує атакуючого борця в небезпечному положенні (накривання);

у греко-римській боротьбі атакуючому борцю, суперник якого виконує заборонені дії або вчиняє грубість на килимі;

атакуючому борцю, суперник якого захищається з порушенням (тримає заборонений захват) під час виконання прийому (у греко-римській боротьбі);

верхньому борцю, суперник якого не приймає правильну позицію під час постановки у партер навіть після усного зауваження (у греко-римській боротьбі);

втеча з килиму в небезпечному положенні карається попередженням (0) порушнику та 2 балами атакуючому борцю в обох стилях боротьби;

атакуючому борцю, суперник якого порушує правила, перебуваючи у небезпечному положенні;

у греко-римській боротьбі борець, якого атакують, використовує ноги під час захисних дій або чіпляє руками ноги суперника у партері;

перший раз його карають попередження "0" та присуджують 2 бали супернику;

другий раз за теж саме порушення – дискваліфікація.

4 бали присуджується:

борцю, який виконує прийом зі стійки, що приводить суперника в небезпечне положення (відразу зі стійки в небезпечне положення);

за всі прийоми, що виконуються з відривом від килима (кидок зі стійки або з партера), тобто атакуємий повністю втрачає контакт з килимом та приземлюється на живіт або прями руки. Атакуємий борець має зробити повний оборот навколо центру ваги улюбій проекції;

за всі прийоми, що виконуються з відривом від килима (кидок зі стійки або з партера), з малою амплітудою, навіть якщо атакуючий борець перебуває одним або двома колінами на килимі, в результаті чого борець, якого атакують, відразу потрапляє в небезпечне положення;

борцю, який проводить прийом з великою амплітудою (відрив з партеру), але не поставив суперника негайно (відразу) в небезпечне положення.

Якщо при проведенні прийому (з амплітудою), навіть якщо борець, якого атакують, постійно торкається килима рукою (руками) і відразу ж потрапляє в небезпечне положення, атакуючий борець також отримує 4 бали.

5 балів присуджується:

за всі прийоми, що виконуються зі стійки з великою амплітудою, та закінчуються для борця, якого атакують, негайно (одразу) в небезпечному положенні;

за прийом, що виконується борцем з партеру, з повним відривом суперника від килима, що приводить суперника одразу в небезпечне положення кидком з великою амплітудою.

6. Процедура прийняття та оголошення рішень

Арбітр показує своє рішення, піднімаючи руку та показуючи кількість балів пальцями. Якщо думка арбітра і бокового судді збігаються, то оцінка зараховується. Керівник килима не має права впливати і змінювати рішення при обопільній згоді арбітра та судді, крім випадків, коли після проведення консультації думку керівника килима буде підтримано більшістю голосів або при протесті.

Якщо оцінка зарахована (і яка оцінка зарахована), боковий суддя і керівник килима (якщо це необхідно) показують цю оцінку, використовуючи таблички або електронне табло.

Має бути 11 кольорових табличок (плакеток) у греко-римській та вільній боротьбі. Таблички мають бути синього, червоного та білого кольорів, а саме:

1 біла;

5 червоних, 4 з яких пронумеровані цифрами 1, 2, 4, 5 для позначення балів; 1 табличка без номера, призначена для попереджень і для привертання уваги до одного з борців;

5 синіх, 4 з яких пронумеровані, аналогічно червоним, і 1 без цифри.

Таблички мають бути під рукою тих, хто ними користується. Боковий суддя не може за жодних обставин ухилитись від відображення своєї думки, він має чітко показувати своє рішення, не допускаючи сумнівів.

У разі розбіжностей між арбітром і боковим суддею, рішення виносить керівник килима, приєднуючись до одної з висловлених думок: арбітра або бокового судді, у всіх таких випадках керівник килима має показати (підтвердити) оцінку.

Якщо сутичка триває до закінчення передбаченого для неї часу, записка керівника килима є основним документом для визначення переможця. Бали, висвітлені на інформаційному табло, мають повністю відповідати записці керівника килима.

Якщо в записках судді та керівника килима є розбіжності на одне або кілька очок, береться до уваги тільки записка керівника килима.

У кожній ситуації боковий суддя й арбітр присуджують бали, попередження, зауваження за пасивність. Приклад присудження кінцевої оцінки за дію борця наведено у додатку 5.

У разі грубого порушення цих Правил керівник килима проводить консультацію, для визначення остаточної оцінки.

7. Пасивна боротьба

Якщо один з борців потрапляє у партер під час сутички, сутичка продовжується у партері і борець, який був знизу, може протистояти діям суперника та піднятися у стійку, виконуючи будь-які контратакуючі дії. Якщо борець ставить свого суперника в партер, але через грамотний та ефективний захист борця, якого атакують, він не може виконати жодної дії, арбітр після розумного терміну часу зупиняє сутичку та відновлює її у стійці.

Захищаючись від атак верхнього борця в греко-римській боротьбі, нижньому борцю дозволяється впертися однією рукою в суперника (в тулуб або в будь-яку частину руки атакуючого), але забороняється захищатися притисканням рук до свого тулуба або з'єднавши лікоть з коліном.

Верхній борець не має права сам перервати боротьбу у партері та просити її відновлення у стійці.

Початкове положення борців у партері до свистка арбітра:

нижній борець лягає на живіт в центрі килима. Руки виставлені вперед, ноги випрямлені (низький партер). Ноги і/або руки не схрещуються. Ступні та долоні нижнього борця торкаються килима. Верхній борець розташовується збоку від суперника, поклавши руки йому на спину (лопатки). Обидва коліна верхнього борця повинні торкатися килима;

після свистка арбітра нижній борець захищається в межах цих Правил; нижньому борцю заборонено вистрибувати та відповзати від суперника,

захищатися, притиснувши руки до тулуба або з'єднавши лікоть з коліном, активно використовувати ноги при захисті (останнє для греко-римської боротьби); також нижньому борцю заборонено одразу вставати за свистком арбітра.

Покарання за відмову прийняти правильне положення у партері:

якщо верхній борець порушує положення:

перше порушення – арбітр робить усне зауваження;

друге порушення – борці піднімаються у стійку, сутичка продовжується у стійці;

якщо нижній борець порушує положення:

перше порушення – арбітр робить усне зауваження;

друге порушення – попередження (0) порушнику, 1 бал верхньому (у вільній боротьбі) або 2 бали (у греко-римській боротьбі), боротьба знову продовжується у партері.

1. Зона пасивності

Зона пасивності (помаранчева зона) позначається лінією помаранчевого кольору, призначена для визначення пасивного борця, а також допомагає уникнути боротьби на краю килима, сигналізуючи про його наближення, попереджати виходи за килим.

Всі прийоми та дії, що розпочаті в центральній зоні килима та які закінчилися в цій (помаранчевій) зоні, зараховуються, включаючи небезпечне положення, контратаки і "туше".

Всі прийоми або контрприйоми, розпочаті в стійці, в центральній зоні боротьби (поза зоною пасивності) зараховуються, де б вони не закінчувалися (в центральній зоні, в помаранчевій зоні або на захисній поверхні). Однак, якщо вони закінчуються у захисній зоні, сутичка зупиняється, і борці повертаються до центру килима, в стійку, бали присуджуються в залежності від якості дії.

"Туше" в захисній зоні не зараховується. У разі кидка за килим сутичка повинна бути перервана і борці повертаються до центру, в стійку, тому що дія закінчилася за килимом.

Прийоми, виконання яких розпочалося та виконано в захисній зоні, не оцінюються. Тільки оцінка в 1 бал може бути присвоєна за вихід за килим (також див. підпункт 10.5 пункту 10 глави 5 розділу III).

У більшості випадків, як правило, борець, який виходить за килим і не проводить прийом, програє 1 бал. Якщо обидва борці вийшли за килим, суддя має визначити, який з борців вийшов за килим перший, і дати 1 виграшний бал його суперникові.

Якщо борець невдало виконує прийом (зривається) і опиняється знизу в захисній зоні, не в небезпечному становищі, а суперник його контролює, він (той, хто зірвався) програє 1 бал (це трактується як вихід за килим). Якщо він падає на спину в захисну зону, і суперник його зафіксував, то він програє 2 бали.

При виконанні прийомів і дій, розпочатих у центрі килима, борці можуть перейти до зони пасивності, опинившись на ній трьома або чотирьма ногами, і,

продовжуючи активні дії, можуть розвивати атаку у всіх напрямках, за умови недопущення жодної зупинки під час проведення прийому (штовхати, швунгувати, ловити в захват, робити прийоми).

Дія або прийом можуть бути розпочаті в стійці і в зоні пасивності, але тільки за умови, що борці під час активних дій вийдуть туди тільки двома ногами. В цьому випадку арбітр допускає лімітований час, чекаючи розвитку прийому. Якщо борці припиняють активні дії в зоні пасивності та залишаються там, не роблячи жодних активних дій, перебуваючи там двома, трьома або чотирма ногами, арбітр перериває сутичку й повертає борців до центру килима, боротьба відновлюється у стійці.

У стійці, якщо нога борця, який виконує прийом, вийшла за килим під час виконання прийому, арбітр не подає свисток одразу, а має дочекатися закінчення прийому (також див. підпункт 10.5 пункту 10 глави 5 розділу III).

У момент, коли борець потрапляє ногою до помаранчевої зони, арбітр повинен голосно вимовити слово "ЗОНА". При цій команді арбітра борці мають самі прагнути повернутися до центру килима без переривання сутички.

Під час боротьби в партері всі дії, прийоми або контратаки, виконані в помаранчевій зоні або з помаранчевої зони, зараховуються, навіть якщо вони закінчилися у захисній зоні.

Арбітр і суддя оцінюють всі дії, розпочаті в партері в помаранчевій зоні й які закінчилися у захисній зоні, сутичка зупиняється після виходу, і борці повертаються до центру килима в стійку.

Під час боротьби в партері атакуючий борець може закінчити свою технічну дію, навіть якщо при виконанні прийому він виходить за межі зони, за умови, що плечі і голова борця, якого атакують, перебуває у помаранчевій зоні. У цьому разі навіть 4 ноги можуть опинитися за межами килима.

У суддівській практиці використовується такий термін як "лінія "туше". Це умовна лінія, яка проводиться по нижніх краях лопаток. У партері, якщо частина тіла спортсмена, що міститься вище від "лінія "туше" , перебуває на килимі, вважається, що борець ще перебуває на килимі і можна продовжувати дії. Якщо хоча б одна частина тіла, що знаходиться вище "лінія "туше" (наприклад, одна лопатка або голова), вийшла за килим та торкнулася захисної зони (тому що, наприклад, у небезпечному положенні, коли голова нижнього притиснута підборіддям до грудей і перебуває в повітрі над захисною зоною, а обидві лопатки лежать на помаранчевій зоні – це "туше"), вважається, що борці вийшли за килим. Цей підхід застосовується як до положення, коли борець у партері грудьми до килима, так і до положення, коли борець перебуває в небезпечному положенні (тобто спиною до килима).

2. Боротьба з пасивним веденням сутички (в боротьбі греко-римській та боротьбі вільній)

Порядок дій при покаранні за пасивну боротьбу у боротьбі вільній:

суддя має помічати, розуміти та відповідно реагувати на дії спортсмена, спрямовані на затягування часу (пасивне ведення боротьби);

будь-якої миті сутички, якщо суддівська бригада згодна з тим, що борець тільки блокує дії суперника, не намагається проводити прийоми сам і не йде в боротьбу, ламає і тримає пальці суперника, арбітр повинен привернути увагу цього борця (усно, без зупинки сутички), даючи команду: "Увага, синій пасив (або червоний пасив)!", таким чином стимулюючи борця змінити тактику боротьби. Якщо змін у тактиці ведення боротьби не відбувається, в перший раз сутичка зупиняється і робиться усне зауваження борцю: "Увага" (attention). Вдруге сутичка переривається для того, щоб попередити (поінформувати) пасивного борця, що для нього починається так званий 30-ти секундний період пасивності. Арбітр на килимі не повинен давати свисток під час проведення активної дії, прийому, зав'язки, як для того, щоб призначити і почати період пасивності, так і для того, щоб зафіксувати закінчення періоду пасивності. На інформаційному табло загоряється відповідний сигнал у борця, покараного періодом пасивності, інформуючи тренера, спортсмена, глядачів про те, що період пасивності почався. Якщо протягом 30 с «періоду пасивності» пасивний борець не здобув хоча б 1 бал, його суперник отримує 1 бал (навіть, якщо активний борець в цей проміжок часу здобув бал (бали));

якщо після закінчення 2 хв у першому періоді жоден з борців не набрав жодного балу, арбітр обов'язково зупиняє сутичку і суддівська бригада визначає пасивного борця, для якого призначається 30-ти секундний період пасивності;

якщо до кінця періоду залишається менше 30 с, при одностайному рішенні суддівської бригади про те, що спортсмен веде відверто пасивну боротьбу, може бути дана оцінка 1 бал і попередження (0), як оцінка ухилення від боротьби (втечі від боротьби). У цій ситуації можливий протест і його розгляд;

якщо борець починає проводити прийом за кілька секунд до настання 2:00 хв сутички і рахунок ще 0 : 0, арбітр не повинен зупиняти сутичку в цей момент, а має дати можливість закінчити прийом. Якщо прийом закінчився балами, то сутичка триває без зупинки. Якщо проведення прийому завершилось без оцінки, сутичка зупиняється і призначається 30-ти секундний період пасивності, а час на табло має бути повернутий на відмітку 4 хв до закінчення сутички;

на змаганнях U15, U17 та серед ветеранів зупинка для першого усного зауваження не робиться, 30-ти секундний «період пасивності» розпочинається одразу, як було визначено пасивного борця.

Порядок дій при покаранні за пасивну боротьбу в греко-римській боротьбі:

борець, який прагне нав'язати і зберігати контакт з суперником, йде у захват, забиває руки знизу та прагне продовжити ці дії для проведення прийому – визначається як активний. Обидва борці мають прагнути вести активну боротьбу;

якщо один борець веде активну боротьбу, його треба заохочувати. У такій ситуації, коли його суперник блокує та уникає активної боротьби, він визначається як пасивний, і процедура покарання за пасивність (заохочення активності) така:

1-й пасив у сутичці (не має значення, в якому трико пасивний борець): сутичка зупиняється, активний борець отримує 1 бал і право вибору позиції, в якій продовжиться сутичка – стійка або партер;

2-й пасив у сутичці (не має значення, у якому трико пасивний борець, або чи отримував він вже пасив): сутичка зупиняється, активний борець отримує 1 бал і право вибору позиції, в якій продовжиться сутичка – стійка або партер;

3-й та наступні пасиви (не має значення, кому з борців): сутичка зупиняється, активний борець отримує право вибору позиції, в якій продовжиться сутичка – стійка або партер. Один бал активному борцю не присуджується.

Існує три сценарії, коли суддівській бригаді необхідно запустити процедуру покарання за пасивне ведення боротьби:

- 1) рахунок 0 : 0;
- 2) рахунок рівний, але один з борців відверто пасивніший;
- 3) один з борців виграє, але його суперник все одно веде захисну, дуже пасивну боротьбу.

Борця, який набрав бали, виконавши прийоми зі стійки, не варто карати пасивністю. Однак, якщо цей борець не веде активну боротьбу певний період часу сутички, і його суперник зумів набрати бали, або він (той, хто програє) безумовно та явно активніший, тоді борець, який веде в рахунок, може бути покараний пасивністю.

Критерії, що характеризують пасивного борця:

- уникає атак суперника та не контратакує;
- тримає кисті суперника та не намагається атакувати;
- атакує суперника без контакту (обманні випадки та відхід на дистанцію);
- повернення у вихідну позицію відразу після початку атаки;
- "обманні" атаки;
- втеча до помаранчевої зони і перебування там без дій;
- "програв" центр килима;
- цілеспрямовано утримує суперника в помаранчевій зоні;
- не забиває руку знизу, щоб у подальшому поліпшити свою позицію та провести дію;
- постійна захисна тактика ведення боротьби.

Пасивність має бути підтверджена керівником килима. Якщо арбітр та боковий суддя беззаперечно помилково визначають пасивного борця, керівник килима може втрутитися та скасувати присудження пасиву.

Якщо борець блокує суперника, тримає низько голову, упираючись головою або долонями суперника в груди, тримає пальці суперника, і в цілому уникає відкритої боротьби в стійці (не реагує на зауваження арбітра боротися активно), арбітр змушений визнати борця таким, що веде боротьбу з порушеннями цих Правил (тобто негативну боротьбу, антиборотьбу).

До негативної боротьби (антиборотьби) так само відносять дії, що потенційно небезпечні для здоров'я суперника або прямо суперечать духу атакуючої і видовищної боротьби (тримання пальців суперника, уникнення контакту із суперником).

Негативна боротьба (антиборотьба, *negative wrestling*) має відразу ж фіксуватися арбітром, з перших ситуацій (наприклад, командою: "Синій, пальці!") і підтримуватися керівником килима. Якщо за такі дії спортсмена вже один раз попередили (зупинили сутичку та зробили усне зауваження), то наступного разу такі дії борця мають бути негайно зафіксовані і спортсмен карається попередженням (0), а його суперник отримує 2 бали у греко-римській або 1 бал у вільній боротьбі. Негативна боротьба (антиборотьба) карається не зауваженням за пасивність, а попередженням (0) і 2 балами у греко-римській або 1 балом у вільній боротьбі супернику. Пасивність і негативну боротьбу (антиборотьбу) необхідно чітко розрізняти. Покарання за пасивність і негативну боротьбу (антиборотьбу) має бути відповідним, адже це два різних поняття.

Зверніть увагу, що процедура пасивності у боротьбі вільній і греко-римській боротьбі істотно відрізняються.

8. Заборони і заборонені прийоми

1. Основні заборони

Борцям заборонено:

смикати суперника за волосся, вуха, геніталії, щипати, кусати, скручувати пальці рук та ніг, виконувати будь-які дії, жести чи прийоми з метою спричинити супернику біль та страждання, щоб примусити його здатися;

бити суперника ногами, головою, душити, застосовувати прийоми, які можуть загрожувати життю чи травмувати суперника, топтати його ногами, давити та хватати суперника за обличчя в області, розташованій між бровами та лінією рота;

давити ліктем чи коліном на живіт чи шлунок суперника, виконуючи вкручуючий рух, з метою завдання страждань супернику;

хапати противника за трико;

хапатися за килим;

розмовляти під час сутички;

брати суперника за стопу, нижче початку підйому стопи (тобто за пальці ноги). Стопу дозволяється захватувати за підйом або з боку ахіллового сухожилля;

домовлятися задалегідь між собою про результат сутички;

держати, викручувати або виламувати пальці суперника та перешкоджати активній боротьбі;

спльовувати воду біля або на килим.

Вчинення вищевказаних дій суворо карається відповідно до Правил (зауваженням, попередженнями (0), 1 або 2 балами на користь суперника, дискваліфікацією). Також до порушника застосовуються дисциплінарні санкції.

2. Ухилення від захватів

Ухиленням від захватів вважається будь-яка ситуація, коли борець, якого атакують, відкрито та цілеспрямовано уникає контакту з суперником, щоб завадити опоненту виконати чи почати виконання прийому. Ці ситуації виникають як у стійці, так і в партері. Вони можуть виникати як у центральній зоні боротьби, так і у зоні пасивності (помаранчевій зоні).

Ухилення від захватів карається так само, як і втеча з килима: спочатку робиться зупинка сутички та усне зауваження ("V"), потім, якщо ситуація повторюється – попередження винному (0) та 1 бал супернику.

Під час боротьби у стійці той борець, який навмисне утримує суперника на відстані, свідомо розриває дистанцію (втікає по килиму), ухиляється та виходить з контакту з суперником, після зауваження карається попередженням (0) та 1 бал дається його супернику, тому що такі дії розглядаються як ухилення від захватів.

Після покарання за ухилення від захватів сутичка продовжується в тій позиції (стійка або партер), де було зроблено попередження (0).

Ухилення (убігання) від захвату у партері (боротьба греко-римська).

Якщо борець, поставлений у партер ухиляючись від дій свого суперника, вистрибує вперед, і ставить атакуючого борця у вимушену ситуацію забороненого захвату, а саме: руки (захват) атакуючого борця опиняються на стегнах борця, якого атакують, це розглядається як ухилення від захвату.

Арбітр у жодному разі не має допускати таку ситуацію, тому що вона є явним ухиленням борця, якого атакують, від захвату. Він має розуміти цю ситуацію чітко і ясно. Перед початком боротьби у партері арбітр розташовується перед борцем, запобігаючи виникненню цієї ситуації.

Уперше, коли борець у партері вистрибує вперед, ухиляючись від захвату суперника, арбітр гучно попереджає: "Увага! Не вистрибувати!".

Вдруге арбітр дає попередження (0) нижньому борцю за ухилення від захвату і 1 бал верхньому борцю, зупинивши сутичку після узгодження із суддею та обов'язково з керівником килима, оголошує оцінку і відновлює боротьбу у партері.

Цей підхід застосовується при покаранні за ухилення від захвату для борця, який вистрибує вперед. У той же час, не каратимуть борця у захисті, тому що йому дозволяється рухатись вбік, вперед-назад, постійно змінюючи напрямок, щоб завадити атакуючому виконати прийом. Нижній борець у партері не має права згинати та піднімати вгору одну або дві ноги, щоб завадити проведенню прийому. Якщо нижній борець у партері використовує ноги для захисту (як вказано вище), він отримує попередження (0), а його суперник – 2 бали (це порушення правил).

Нижній борець у партері не має права тривалий час тримати пальці рук суперника, тривалий час захищатися, притискаючи руки (руку) до свого тулуба або ноги (закриватись), щоб завадити проведенню чи початку прийому. Це розцінюється як ухилення від боротьби у партері та наказується (якщо порушник не реагує на зауваження арбітра) попередженням (0) та 2 балами супернику.

3. Втеча з килима

При виході з килима у стійці чи партері, завдяки якому борець, якого атакують, рятується від прийому чи атаки атакуючого борця, і це потрібно підкреслити, попередження винному дається обов'язково і негайно. Атакуючому борцю даються такі бали:

втеча з килима в позиції партер: 1 бал атакуючому та попередження (0) супернику. Продовження боротьби в партері;

втеча з килима у небезпечному положенні, рятуючись від неминучого "туше", 2 бали атакуючому і попередження (0) супернику в обох стилях боротьби. Продовження боротьби в партері;

втеча з килиму у стійці, що завершилося переводом у партер у захисній зоні, оцінюється у 2 бали атакуючому борцю за перевод у партер, плюс 1 бал атакуючому та попередження (0) борцю, який втік з килиму. Сутичка відновлюється в центрі килима у партері;

втеча з килиму у стійці, яке не завершилося переводом у партер у захисній зоні, оцінюється в 1 бал атакуючому борцю за вихід суперника з килиму, плюс 1 бал атакуючому та попередження (0) борцю, який втік з килиму. Сутичка відновлюється у центрі килима у стійці.

Якщо під час сутички один з борців наступає ногою на помаранчеву зону (зону пасивності), арбітр голосно без зупинки сутички попереджає борців: "Червоний, зона! або Синій, зона!". Борці мають намагатися повернутися до центру килима. Якщо борці не реагують на команду арбітра, стоять у помаранчевій зоні та не намагаються провести прийоми, арбітр зупиняє сутичку та повертає борців до центру килима. Якщо атакуючий борець виконає прийом, йому зараховуються відповідні бали, якщо суперники були в помаранчевій зоні або навіть коли одна чи обидві ноги борця, який захищається, були у захисній зоні. Контратака на захисній зоні не зараховується та не оцінюється.

4. Заборонені прийоми та дії

Зазначені нижче прийоми і дії вважаються неправильними і суворо заборонені:

удушення за горло;

вивертання руки більш ніж на 90 °;

захоплення руки на ключ, що проводиться на передпліччі;

захоплення голови або шиї одночасно двома руками, а також всі положення із задущенням;

подвійний Нельсон, якщо тільки він не виконується збоку і без використання ніг для захоплення частини тіла суперника;

заведення руки супротивника за спину з одночасним тиском на неї в положенні, коли передпліччя повернуто під гострим кутом (тобто загорнути руку за спину і намагатися звести разом кисть і потилицю суперника);

проведення прийому, розтягнувши хребет суперника;

косий захват шиї ("краватка", удушення) однією або двома руками в будь-якому напрямку;

захват за голову дозволяється тільки разом з рукою;

при виконанні прийому зі стійки, коли суперник захоплений зі спини та перевернутий головою вниз (захоплення на зворотний пояс), дозволяється кидати тільки в бік, але в жодному разі не зверху вниз («вогнегасник»);

при виконанні прийому тримати голову або шию суперника двома руками (дозволяється тільки однією рукою);

піднімати суперника, який перебуває в положенні моста, і потім кидати його на килим (сильний удар об килим), тобто щоб зламати міст ударом вниз;

продавлювати ("ламати") міст поштовхом у напрямку голови;

зазвичай, якщо при виконанні прийому атакуючий борець проводить заборонений прийом, його дія не зараховується, і йому робиться зауваження. Якщо атакуючий борець повторює своє порушення, він отримує попередження (0), а його суперникові дається 1 бал;

якщо атакуєми борець заважає супернику виконувати прийом, захищається забороненим прийомом (порушує правила у захисті), йому робиться попередження (0), а його суперник отримує 2 бали (боротьба греко-римська), попередження (0) та 1 бал супернику (боротьба вільна).

Заборонені дії в боротьбі вільній (жінки):

подвійний Нельсон – як у стійці, так і в партері.

З метою захисту здоров'я дітей (вікові групи U13, U15, U16, U17) забороняються такі прийоми:

подвійний Нельсон при розташуванні не тільки спереду і ззаду, але й збоку;

цей же прийом у вільній боротьбі, коли, крім захоплення голови суперника, проводиться одночасне захоплення ногами ніг суперника.

4.1 Дії арбітра щодо борця, який вчинив порушення.

Якщо атакуючий борець може закінчити прийом, незважаючи на неправильний (заборонений) захват (дію) борця, який захищається:

спробувати зупинити порушення, не припиняючи сутичку (легко вдарити порушника по руці або нозі, давши зрозуміти, що він порушує правила; збити неправильний або заборонений захват);

дати відповідні бали, якщо, не зважаючи на порушення з боку атакуємого, прийом виконано;

сигналізувати керівнику килима про порушення правил, відставивши убік руку з пов'язкою, що відповідає кольору трико порушника;

у разі підтримки з боку керівника килиму, зробити попередження (0);

дати оцінку 1 бал у вільній або 2 бали у греко-римській боротьбі;

зупинити сутичку;

продовжити боротьбу в положенні, в якому вона була зупинена.

Якщо атакуючий борець не може закінчити прийом через неправильний (заборонений) захват (дії) борця, який захищається:

сигналізувати керівнику килима про порушення правил, відставивши убік руку з пов'язкою, що відповідає кольору трико порушника;

у разі підтримки з боку керівника килиму, зупинити сутичку і показати попередження (0) порушнику;

дати оцінку 1 бал у вільній або 2 бали у греко-римській боротьбі; продовжити боротьбу в положенні, в якому вона була зупинена.

4.2 Специфічні обмеження

У греко-римській боротьбі заборонено захоплювати суперника нижче поясу і проводити прийоми за допомогою ніг. Заборонено також тиснути на суперника коліном, штовхати його, виконувати прийоми, допомагаючи собі підняттям ноги, якщо при цьому нога атакуючого торкається будь-якої частини тіла суперника.

У боротьбі греко-римській, якщо атакуючий борець виконує прийом за допомогою ніг, арбітр діє таким чином:

перший раз – зупиняє сутичку та робить усне зауваження порушнику («V»);

після другого разу – порушник отримує попередження («0»), а його суперник – 1 бал.

У боротьбі греко-римській, якщо борець, якого атакують, захищається за допомогою ніг (впирається у ноги суперника, чіпляє ногами або хапає руками за ноги атакуючого), арбітр діє таким чином:

перший раз – зупиняє сутичку, порушник отримує попередження (0), а його суперник – 2 бали;

другий раз – порушник знімається із сутички (дискваліфікація).

У вільній боротьбі заборонені "ножиці" з замком двома схрещеними ногами на голові, на шиї або на тулубі суперника.

5. Дії, що впливають на результат сутички

Заборонена дія, яку здійснює борець, якого атакують, має бути зупинена арбітром по можливості без переривання сутички (хлопнути по руці чи по нозі порушника, скинути з суперника ногу, стати перед порушником). Якщо немає небезпеки здоров'ю борця, арбітр дозволяє продовжувати виконання прийому і очікує результат. Після цього він зупиняє сутичку, дає відповідні бали та попередження (0) винному борцю.

Якщо атакуючий борець починає прийом правильно, а потім його дія стає забороненою, його (прийом) потрібно оцінювати до того моменту, коли порушення почалося, потім зупинити сутичку, відновити боротьбу у стійці і зробити усне зауваження атакуючому борцю. Якщо борець знову атакує забороненим прийомом, арбітр зупиняє сутичку, дає попередження (0) винному і 1 бал супернику.

У всіх випадках, при навмисному ударі головою чи іншої грубості, винуватець може бути негайно відсторонений від участі у сутичці за одностайним рішенням суддівської бригади, дискваліфікований зі змагань і класифікований останнім з посиланням у протоколі "дискваліфікація за грубість". Порущник отримує червону картку.

Директор департаменту
олімпійського спорту

Нельсон ГАЙРІЯН

Начальник відділу єдиноборств,
складно-координаційних та
стрілецьких видів спорту

Олена ЦИГИЦЯ

ПОГОДЖЕНО

Т.в.о. президента Асоціації
спортивної боротьби України

Юрій КОПИТКО

29 08. 20 22 року

Додаток 1
до Правил спортивних змагань з
боротьби вільної та боротьби греко-
римської (пункт 7 глави 6 розділу II)

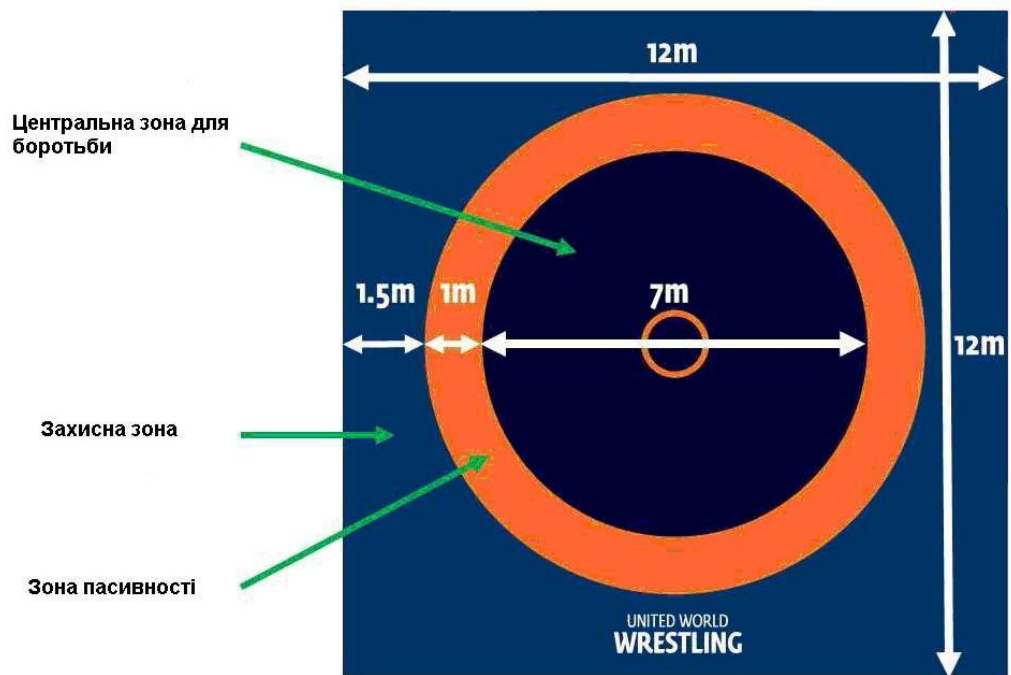
Кваліфікаційна оцінка суддів

8 або 7 очок	Відмінний рівень суддівства
6 або 5 очок	Хороший рівень суддівства
4 або 3 очки	Посередній рівень суддівства
2 або 1 очко	Слабкий рівень суддівства

Додаток 2
до Правил спортивних змагань з
боротьби вільної та боротьби греко-
римської (пункт 1 глави 1 розділу III)

Килим

Додаток 3
до Правил спортивних змагань з
боротьби вільної та боротьби греко-
римської (пункт 4 глави 5 розділу II)

**Вагові категорії для чоловіків вікових груп
Seniors, Seniors U23 та U20**

боротьба вільна		боротьба греко-римська	
57 кг	олімпійська категорія	55 кг	неолімпійська категорія
61 кг	неолімпійська категорія	60 кг	олімпійська категорія
65 кг	олімпійська категорія	63 кг	неолімпійська категорія
70 кг	неолімпійська категорія	67 кг	олімпійська категорія
74 кг	олімпійська категорія	72 кг	неолімпійська категорія
79 кг	неолімпійська категорія	77 кг	олімпійська категорія
86 кг	олімпійська категорія	82 кг	неолімпійська категорія
92 кг	неолімпійська категорія	87 кг	олімпійська категорія
97 кг	олімпійська категорія	97 кг	олімпійська категорія
125 кг	олімпійська категорія	130 кг	олімпійська категорія

**Вагові категорії для чоловіків вікових груп
U13, U15, U16, U17**

боротьба вільна та боротьба греко-римська		
U16, U17	U15	U13
41-45 кг	34-38 кг	29 кг
48 кг	41 кг	32 кг
51 кг	44 кг	35 кг
55 кг	48 кг	38 кг
60 кг	52 кг	42 кг
65 кг	57 кг	47 кг
71 кг	62 кг	53 кг
80 кг	68 кг	59 кг
92 кг	75 кг	66 кг
110 кг	85 кг	73 кг
-	100 кг	85 кг

**Вагові категорії для жінок вікових груп
Seniors, Seniors U23 та U20**

боротьба вільна	
50 кг	олімпійська категорія
53 кг	олімпійська категорія
55 кг	неолімпійська категорія
57 кг	олімпійська категорія
59 кг	неолімпійська категорія
62 кг	олімпійська категорія
65 кг	неолімпійська категорія
68 кг	олімпійська категорія
72 кг	неолімпійська категорія
76 кг	олімпійська категорія

**Вагові категорії для жінок вікових груп
U13, U15, U16, U17**

боротьба вільна		
U16, U17	U15	U13
36-40 кг	29-33 кг	26 кг
43 кг	36 кг	30 кг
46 кг	39 кг	33 кг
49 кг	42 кг	36 кг
53 кг	46 кг	39 кг
57 кг	50 кг	42 кг
61 кг	54 кг	46 кг
65 кг	58 кг	50 кг
69 кг	62 кг	54 кг
73 кг	66 кг	58 кг
-	70 кг	62 кг

Додаток 4
до Правил спортивних змагань з
боротьби вільної та боротьби греко-
римської (пункт 7 глави 5 розділу III)

Борець у червоному	Борець у синьому	Коментар	Переможець
1 1 1	1 1 <u>1</u>	Борець у синьому трико виграв 1 бал останнім	Борець у синьому
1 2	1 1 <u>1</u>	Борець у синьому трико виграв 1 бал останнім, але борець у червоному виконав прийом на 2 бали	Борець у червоному
0 0 1 1 <u>1</u>	1 1 1 0	Борець у червоному трико виграв 1 бал останнім, але в нього більше попереджень	Борець у синьому
1 1 1	1 2 0	Борець у синьому трико виконав прийом на 2 бали, в нього більш якісні оцінки	Борець у синьому
1 1 0 <u>1</u>	1 2 0	Борець у червоному трико виграв бал останнім, але у борця у синьому кращі оцінки (прийом на 2 бали) , в нього більш якісні оцінки	Борець у синьому
1 1 1 0 0	0 0 1 1 <u>1</u>	Кожен борець має по 2 попередження, однакові оцінки, але борець у синьому виграв бал останнім	Борець у синьому
1 1 2	2 2	У борця у синьому кращі оцінки (більше прийомів на 2 бали)	Борець у синьому

Додаток 5
до Правил спортивних змагань
з боротьби вільної та боротьби греко-
римської (глава 6 розділу III)

Таблиця результатів, присудження балів і попереджень

Арбітр	Суддя	Керівник килима	Результат	Примітки
1.R	1.R	---	1.R	У цих випадках оцінки судді і арбітра збігаються, тому керівник не втручається та підтверджує надану оцінку, крім випадку грубих помилок
2.B	2.B	---	2.B	
4.R	4.R	---	4.R	
5.R	5.R	---	5.R	
1.R	0	0	0	У цих випадках оцінки судді та арбітра різняться, тому керівник приєднується до тієї чи іншої оцінки, і присуджується оцінка більшістю голосів
1.B	1.R	1.R	1.R	
2.R	1.R	2.R	2.R	
2.B	0	2.B	2.B	
4.R	2.R	2.R	2.R	
4.B	2.R	4.B	4.B	

У наведеній таблиці: R – оцінка борцю у червоному, B – оцінка борцю у синьому, «0» – без оцінки.

Додаток 6
до Правил спортивних змагань
з боротьби вільної та боротьби греко-
римської (пункт 3 глави 2 розділу III)

Класифікація команд
(змагання проводилися у 10 вагових категоріях)

Місце у ваговій категорії	Очки	Місце у ваговій категорії	Очки
1	25	7	8
2	20	8	6
3-3	15	9	4
5-5	10	10	2

Додаток 7
до Правил спортивних змагань
з боротьби вільної та боротьби греко-
римської (пункт 3 глави 2 розділу III)

Присудження класифікаційних очок команді за місце, зайняте спортсменом

Місце, яке посів спортсмен команди	Регіон, який представляв спортсмен	Очки
1	Київ	25
2	Київ	20
3	Закарпатська область	15
3	Київська область	15
5	Закарпатська область	10
5	Запорізька область	10
7	Полтавська область	8
8	Харківська область	6
9	Сумська область	4
10	Запорізька область	2
11	Львівська область	0
12	Чернівецька область	0

У наведеному прикладі, у цій ваговій категорії очки для визначення командних місць отримують команди:

Місце, яке посів спортсмен команди	Регіон, який представляв спортсмен	Очки
1	Київ	25
3	Закарпатська область	15
3	Київська область	15
5	Запорізька область	10
7	Полтавська область	8
8	Харківська область	6
9	Сумська область	4

Інші команди у цій ваговій категорії очок для визначення командного заліку не отримують.

Додаток 8
до Правил спортивних змагань
з боротьби вільної та боротьби
греко-римської (пункт 2 глави 2
розділу III)

Жеребкування у категорії, в якій 6 учасників, серед яких один сіяний спортсмен

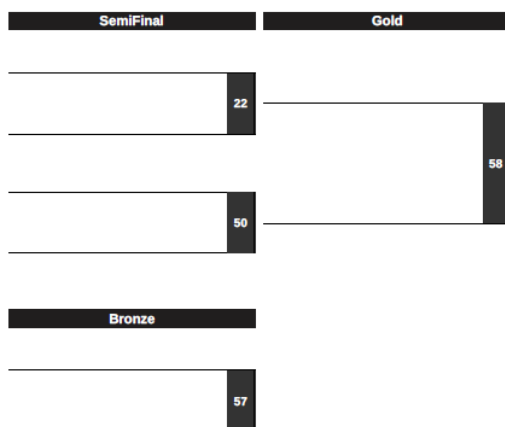
Freestyle - Seniors - 57 kg

Group A

Rank	#	Name	NOC	Round 1			Round 2			Round 3			Total	
				Opp.# Match#	C.Pts T.Pts	VP	Opp.# Match#	C.Pts T.Pts	VP	Opp.# Match#	C.Pts T.Pts	VP	C.Pts T.Pts	VP
1	A1 (TS1)	Garnik MNATSAKANYAN	ARM	A2 1			A3 8							
1	A2 (2)	Asadulla LACHINAU	BLR	A1 1					A3 15					
1	A3 (4)	Vladimer KHINCHEGASHVILI	GEO				A1 8			A2 15				

Group B

Rank	#	Name	NOC	Round 1			Round 2			Round 3			Total	
				Opp.# Match#	C.Pts T.Pts	VP	Opp.# Match#	C.Pts T.Pts	VP	Opp.# Match#	C.Pts T.Pts	VP	C.Pts T.Pts	VP
1	B1 (1)	Haji ALIYEV	AZE	B2 29			B3 36							
1	B2 (3)	Yowlys BONNE RODRIGUEZ	CUB	B1 29					B3 43					
1	B3 (5)	Sandeep TOMAR	IND				B1 36			B2 43				

Пояснення: А або В – назва групи; А1 – перший учасник у групі «А»; А3(4) – третій учасник групи «А», який на жеребкуванні отримав четвертий номер жеребу; TS1 – сіяний спортсмен номер 1.

Додаток 9
до Правил спортивних змагань
з боротьби вільної та боротьби
греко-римської (пункт 2 глави 2
розділу III)

Жеребкування у категорії, в якій 7 учасників, серед яких два сіяних спортсмени

Freestyle - Seniors - 61 kg

Group A

Rank	#	Name	NOC	Round 1			Round 2			Round 3			Total	
				Opp.#	C.Pts	VP	Opp.#	C.Pts	VP	Opp.#	C.Pts	VP	C.Pts	VP
				Match#	T.Pts		Match#	T.Pts		Match#	T.Pts		T.Pts	
1	A1 (TS1)	Rei HIGUCHI	JPN	A2			A3			A4				
				46			58			70				
1	A2 (1)	Junsik YUN	KOR	A1			A4			A3				
				46			15			27				
1	A3 (3)	Bekhbayar ERDENEBAT	MGL	A4			A1			A2				
				3			58			27				
1	A4 (5)	Ivan GUIDEA	ROU	A3			A2			A1				
				3			15			70				

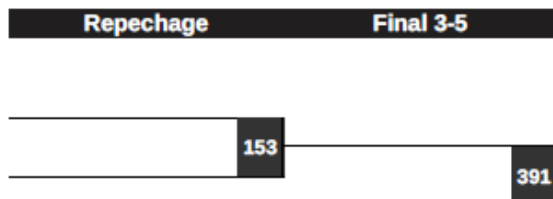
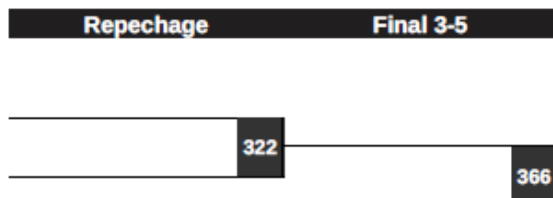
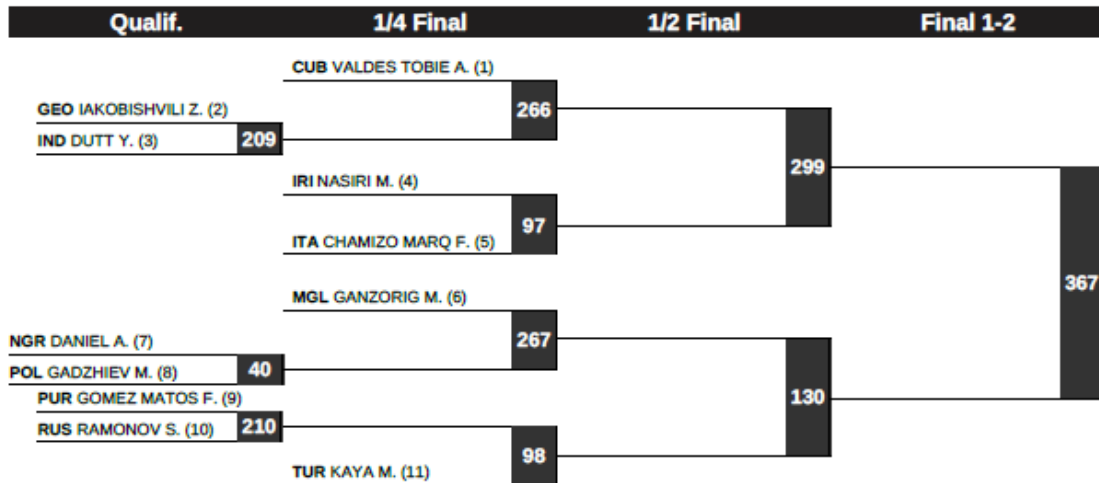
Group B

Rank	#	Name	NOC	Round 1			Round 2			Round 3			Total	
				Opp.#	C.Pts	VP	Opp.#	C.Pts	VP	Opp.#	C.Pts	VP	C.Pts	VP
				Match#	T.Pts		Match#	T.Pts		Match#	T.Pts		T.Pts	
1	B1 (TS2)	Nurislam (Artas) SANAYEV (SANAA)	KAZ	B2			B3							
				47			59							
1	B2 (2)	Chakir ANSARI	MAR	B1						B3				
				47						71				
1	B3 (4)	Kyongil YANG	PRK				B1			B2				
							59			71				

SemiFinal		Gold	
	38		92
	82		
Bronze			
	91		

Додаток 10
до Правил спортивних змагань
з боротьби вільної та боротьби
греко-римської (пункт 2 глави 2
розділу III)

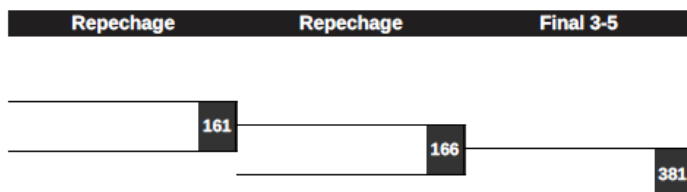
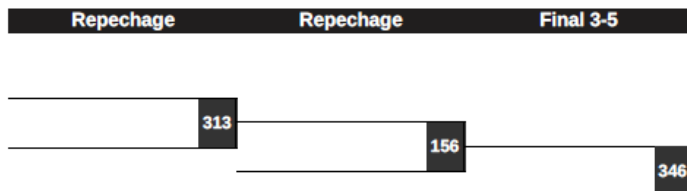
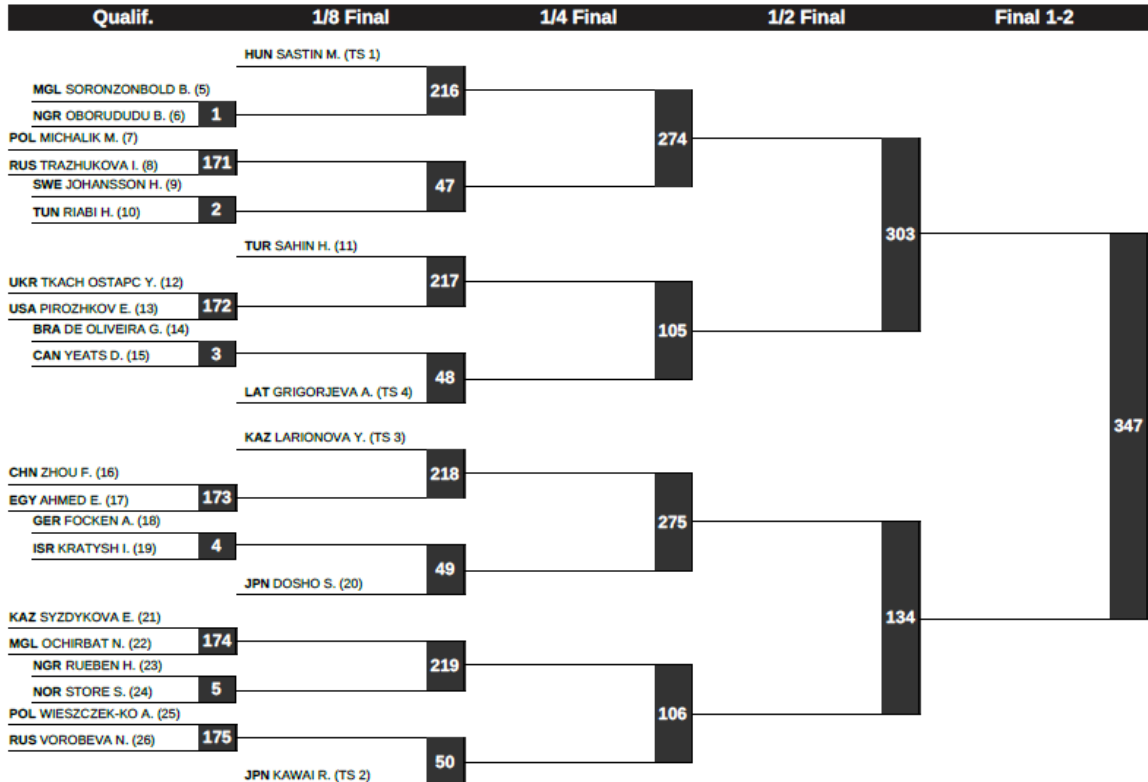
Жеребкування у категорії, в якій 11 учасників, без сіяних спортсменів

Пояснення: (3) – номер жеребу, який отримав спортсмен на жеребкуванні.

Додаток 11
до Правил спортивних змагань
з боротьби вільної та боротьби
греко-римської (пункт 2 глави 2
розділу III)

Жеребкування у категорії, в якій 26 учасників, серед яких чотири сіяних спортсмени

Додаток 12
до Правил спортивних змагань
з боротьби вільної та боротьби
греко-римської (пункт 2 глави 2
розділу III)

Жеребкування у категорії, в якій 18 учасників, серед яких вісім сіяних спортсменів

